

Wout
de
Scheepsjongen

*van
152*

door
W. G. VAN DE HULST

WOUT
DE SCHEEPSJONGEN

Eerste druk . . . 1925
Zevende druk . . . 1954

PENTEKENINGEN VAN E. J. VEENENDAAL

WOUT
DE SCHEEPSJONGEN

DOOR

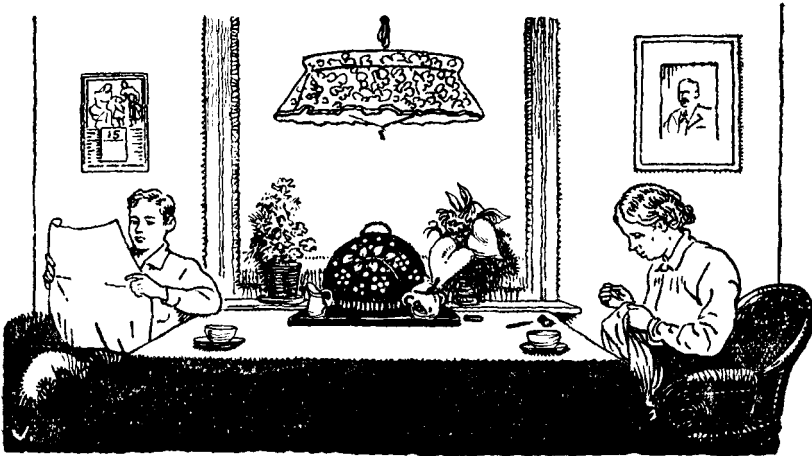
W. G. VAN DE HULST

ZEVENDE DRUK

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

INHOUD

Hoofdst.	Bladz.
I. Moeder	7
II. Afscheid	9
III. De wijze, blijde wereld van de zee	12
IV. Zo mooi als in de boeken?	15
V. Een zeeman....?	19
VI. Nieuwe passagiers	24
VII. Nergens goed voor!	28
VIII. Waarom dan toch!	34
IX. En uit de hemel kwam geen antwoord	38
X. Dappere kerels	43
XI. „Toch een zeeman.... een held!”	49
XII. „Ja, moeder!”	55

I

MOEDER

boven de tafel, die in 't klein-kamertje dicht tegen het raam stond geschoven, hing, als een grote, rode lichtbloem, de lamp te branden ¹⁾).

Zacht suisde, in de vreemde stilte, haar licht.

En aan de ene zijde van de tafel zat de moeder; oude vrouw al, het hoofd gebogen. Ze deed, of ze naaide, maar haar naald wreef maar doelloos langs het overhemd op haar schoot....

En aan de andere zijde zat haar jongen: stevige vent met vierkante schouders en blozende kop. Hij zat in een krant te kijken, dééd of hij las, maar zijn ogen dwaalden maar om wat grote letters van 'n advertentie heen en zagen niets.... Tussen hen in lag het tafelzeiltje, 't gladgeboende, 't glimmende.... koud, als 'n spiegelende ijsvlakte.

Maar bóven hen was de lamp, zacht schijnend haar rode schemer over hun hoofden; over hun hoofden allebei.... En in de vreemde stilte snisde zacht haar licht.

„Jochie,”.... kwam toen moeders stem met 'n vreemde, schuchtere klank,.... „jochie, ik heb zó gedacht: je moest dan maar gaan.... ja, ja, je moest dan tòch maar gaan.”

¹⁾ 't Was nog in de tijd van het gaslicht.

Wout keek op met 'n blijde schrik.

„En.... èn....?”

„Ja, jochie, 'k méén het....”

Toen zweeg ze weer.

„Moeder,.... maar....?” En toen er niet dadelijk antwoord kwam van de overzij, strekte de jongen zijn armen uit over het tafelzeiltje, als om dichterbij z'n moeder te zijn en *fluisterde* bijna: „Moeder!.... Zèg nog 's wat!.... moeder!”

Ze keek hem aan, schudde zacht het oude hoofd en fluisterde terug met 'n stille, droeve glimlach: „Ja, hoor,.... en 'k ben er nou ook niet kwáád meer om. Ga jij maar....”

Toen gleed het overhemd van haar schoot; plots legde ze haar oude rimpelhanden op de knoestige vuisten van haar jongen, en terwijl de tranen haar brandden achter de ogen, zei ze: „Laat ze nou maar àllemaal zeggen, àllemaal, hoor, dat er niks van je terecht komt en dat je nergens goed voor bent.... hoor'es, je ouwe moeder weet het wel beter. Ga jij nou maar.... Nee, 'k ben er niet kwaad meer om, helemaal niet meer. Maar, zie je.... Wout, jochie.... zie je.... Ik ben zo bang....! Nee, nee, dat màg ik nou niet meer zeggen. Nee, nee, — dat moet ik nou ook vertrouwen; dat moet ik aan God overlaten.... Ik zal veel voor je bidden.... Dat wèl.”

Wout had het hoofd gebogen, voelde z'n moeders handen beven op de zijne,.... o, 't was, als voelde hij het bange kloppen van haar hart.

Hij wilde wat zeggen, kòn het niet: de woorden kropten in z'n keel, hij kon alleen maar zijn hoofd nog dieper buigen en zacht knikken. En dat knikken moest dan maar vertellen, al wat daar binnen in hem omging. 't Moest zeggen: „Moeder, moeder, ik ben zo blij, dat u eindelijk toch „ja” hebt gezegd, maar.... maar.... O, dat uw verdriet er om zó groot is, heb ik *nu* eerst gemerkt. In al die dagen, die weken, dat ik ontevreden ruziede met u, en mokte, en u afsnauwde, *toen* zag ik *niets* van uw verdriet, toen dacht ik, dat u alleen maar de baas over me spelen wilde; maar nu, o, nu *zie* ik uw verdriet opeens zo gróót.... Moeder, maar ik zal m'n best doen, hoor! En — nu zijn we toch weer goede vrienden, hè, moeder? Nu is het lelijke, het erge, dat tussen ons was gekomen, toch weer weg, hè, moeder?”

Dat alles moest zijn zacht knikken maar beduiden. *Zeggen* kon hij niets.

De lamp bloeide haar rodé schemer over hun hoofden, hun handen, — en in de stilte, de *andere* stilte, die nu gekomen was, suisde zacht haar licht.

Die ene, de *moeder*, had na veel strijd en veel bidden, *gegeven*. De andere, de *jongen*, voor wie het leven, het vrije leven één feest, voor wie de wijze, blijde, vrije wereld één lusthof leek, — hij had *genomen*.

Zo vonden die beiden elkander weer.

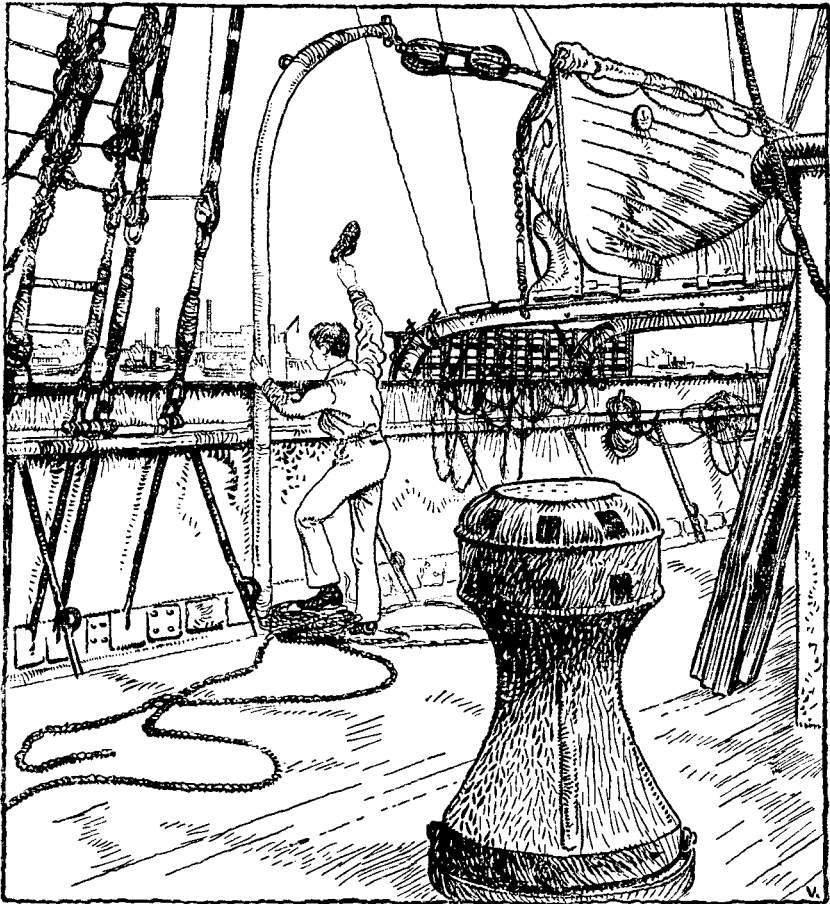
II

AFSCHEID

Over de reling van het schip gebogen, stond hij nog te wuiven, tranen in z'n ogen. . . . Stond hij maar te wuiven, te wuiven. Het schip ¹⁾, dat langzaam afvoer, wiegde en deinde, en voor Wout's vochtig verduisterde ogen deinde de héle wereld mee. En daar, dáár, midden in die deinende wereld was maar één puntje, dat zijn ogen krampachtig vasthielden, hóe klein 't ook werd, hoe vèr 't ook week: een klein, zwart mensje met een witte, wuivende zakdoek: zijn moeder!

Nee, dat weggaan voor het eerst naar zee was niet meegeval-
len. Alles was wel goed, en alles was wel vriendelijk geweest: Maarten, z'n getrouwde broer, die zich er met alle macht tegen verzet had, dat Wout naar zee zou gaan — die moeder onophoudelijk had aangestookt haar toestemming toch te weigeren, — die er ruzie's om was komen maken thuis, — die hem zelfs eens met z'n vuisten had gedreigd en gebulderd: „Aap van 'n jongen, wat belet me, of ik bega 'n ongeluk aan je, aap! Had dan je best gedaan bij je baas en was niet weg-
gelopen! Jij, jij? Jij deugt *nergens* voor. En nou naar zee? En nou moeder helemaal alleen laten? 'n Ondankbare hond ben je, ja!” *diezelfde* Maarten was nou, vanmiddag, toch ook op de steiger gekomen, toen het schip zeilreê lag; hij had er zelfs een uur om moeten verzuimen.

¹⁾ 't Was een nog wat ouderwets zeilschip; maar 't bezat ook stoomvermogen. Bij grote windstilte, bij heftige storm, bij het binnenlopen van havens, kon van de machines gebruik worden gemaakt.

En Nel, z'n zuster, die diende, en die ook zo'n lelijke snibbekat was geweest, toen ze hoorde, dat Wout dwong om zeeman te worden, — die er om had gehuild, en die er hem om had uitgescholden, — die bedreigd had: „En als jij moeder zo'n verdriet doet, en ons zo'n schande, hoor, dan kijk ik je nóóit meer an, hoor, en dan krijg je nooit, nóóit meer wat van me, hoor! . . .” — *diezelfde* Nel had nou, vanmiddag, toch een uurtje vrij weten te krijgen, en was komen aanhollen met 'n grote doos. . . . Wout had willen zien, wat er inzat, even maar. . . . Nel had gezegd: „Nee, nee, jochie, bewaar 't nou maar tot je op de zee bent. 't Is allemaal voor jou, hoor. . . .” En toen had

ze zich omgekeerd, en met 'n rood hoofd de veter van haar schoen vastgeknoopt, wel drie keer achtereen. . . . en toch, tòch had ze met al dat bukken haar tranen niet baas gekund. En ze was weer begonnen: „Wout, . . . als-je nou 'es nóóit meer terugkomt. . . .” Maar Maarten had haar aangestoten en met een boos gezicht naar moeder gewenkt: „Meid, maak 't ouwe mens nou niet hélemaal van streek.”

Ja, 't was wel alles heel goed en heel vriendelijk geworden die middag. Ze waren met z'n drieën: Moeder, Maarten en Nel, ook nog aan boord geweest, en ze hadden gezien, waar nou z'n koffer stond met de doos van Nel er bovenop; ze hadden gezien, waar z'n hangmat hing, waarin hij slapen zou; en ze hadden met z'n allen op 'n rol kabbeltouw wat stilgezeten, en niets gezegd. . . . O, àl dat boze, dat vijandige was nu wèg, maar nu was er iets *anders* gekomen, iets dat op verdriet, op bange beklemdheid, op *angst* geleek. En even had Wout diep in zijn hart de pijn gevoeld: Dit is veel erger dan de *nijdigheid* van vroeger. Toen kon je ruw doen, en onverschillig, toen had je een gevoel, of je altijd weer vechten moest, — maar nou. . . . Nee, nee, dat weggaan was *niet* meegevallen.

En nu, hangende tegen de reling, wuifde hij, wuifde hij maar. Maarten was al weg. Nel ook. . . . De boot was wel een paar uur later vertrokken dan het plan was. En Maarten moest naar zijn werk. Nel naar haar dienst terug. Maar moeder. . . . *moeder* was gebleven. En toen ze van boord moest en het wachten op de steiger, vóór het schip vertrok, nog zo lang duurde, en haar oude, van stil verdriet afgetobde lichaam dat eindeloze staan niet meer uithouden kon, was ze op een paaltje gaan zitten, . . . haar bril op, om haar jongen toch vast te houden, al was 't dan maar met haar ógen.

Nu *stond* ze weer, en ze wuifde ook, wuifde maar. . . . En voor Wout's door tranen benevelde ogen werd ze al kleiner, en alles woelde en warrelde en draaide in dolle duizeling om haar heen. . . .

„Moeder!” Hij had het wel uit willen schréúwen. „Moeder! . . .” Maar zijn borst scheen dichtgeschroefd.

„Ga aan je werk, jongen!” bromde plots een zware stem achter hem. . . . „Dat helpt het best! De kok wacht op je!” 't Was

de oude bootsman, die hem op de schouder klopte. Toen, in die schrik, was Wout opeens dat kleine zwarte puntje in de weinende verte kwijt. Alles scheen één vreemde wieling te worden, en daar midden in wervelde hij mee. „Dáár! . . . de tweede trap!” bromde de stem.

III

DE WIJE, BLIJE VRIJHEID VAN DE ZEE

Wout zat, vooruit ¹⁾, koper te poetsen.

Vóór hem, over de wijde, vrolijk-woelende zee, wemelde in goudglanzende weelde het zonnelicht.

Hier, op het hoge voorschip, tussen ankers en touwen en ander scheepstuig, — hier, hoog boven het voorbijwielende water, zacht gewiegd en zo veilig toch — *hier* was zijn liefste plekje. Hier stoorde hem niemand; hier was hij met zijn werk, en met zijn *gedachten* alleen.

Gedachten? . . . Och, 't was, of ze wegwiegelden, de ene na de andere, mee op de spelende golven, 't was, of ze wegstoeiden en wegduikelden in 't wemelende goud daar vóór hem, de een na de ander.

Wout floot, en poetste, . . . en floot maar het ene deuntje vóór, het andere ná, haspelde ze wonderlijk dooreen soms, wist het zelf niet. Hij flóót maar, zoals een vrije, vrolijke vogel zijn vreugd uitfluit, omdat hij van blijheid wel fluiten *moet* . . .

Ah, die wijje, blije vrijheid van de zee!

Ah, dat heel grote, dat heel ruime om je heen! Die zon zo hoog, en die lucht zo ver, en die zee zo wijd.

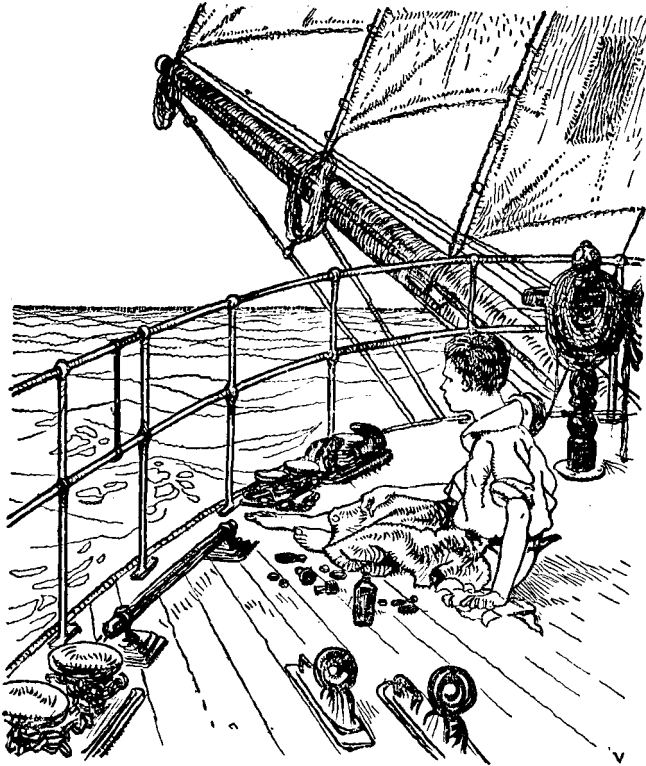
't Was, als je vooruitkeek, zo door je oogharen heen, of je zat op een paard, op een reuzepaard, en of je dan over die dansende heuvels van water heen galoppeerde in stevige draf . . . en als dan de golven opklotsten tegen de hoge boeg van 't schip, ah, dan was 't, of je ros z'n hoeven neersloeg met daverende slag, en 't stof wild omhoog stoof . . . En dan àl verder, àl wilder, àl hoger! . . . Gek toch! Dwaze jongen, die hij was! Wie dacht er nou aan een paard midden op zee? Jawel, je steigerde zo maar omhoog en ging een visite maken op de zon; jawel . . .

¹⁾ Aan de voorkant van het schip; de vóórplecht.

Kom, poetsen moest hij, trouw koper poetsen, dat was zijn werk. De bootman was een lastig en secuur heer. Alles keek hij altijd na, en heel precies.

Wout werkte en floot, en was blij als een jonge vogel in de lente op 'n wiegelende wilgetak.

Hij poetste ijverig de koperen schroeven en knoppen en stan-

gen, hier en daar van 't schip losgeschroefd, omdat ze eens een bijzondere beurt moesten hebben: morgen was 't Zondag. Z'n mouwen hoog opgestroopt, een stuk zeildoek over z'n knieën, om z'n helderwitte matrozenpak niet vuil te maken, z'n baadje aan de hals wijd open, dat de koele zeewind sloeg tegen z'n blote borst, z'n stevige knuisten wrijvend langs 't metaal, zat hij te werken en . . . te dromen.

Telkens weer keek hij op, als wilde hij dat heerlijke, dat koele, dat wijde daar boven en beneden hem, daar overal om hem heen, gretig indrinken met z'n ogen. O, 't was zo vreemd, zo mooi!

Hè, nou even al die rommel van doeken en poetsgoed en stangetjes en schroefjes van zich wegduwen, en dan even, éven maar, lànguit gaan liggen op het dek; je benen en armen wijd uitgebreid, en je ogen omhoog!

....Hè ja, nu zèlf even heel klein, héél klein zijn en héél stil in die onmetelijke ruimte en je dan maar laten drijven, drijven....

Wout lág al, languit.

Zijn brede borst welfde zich met een diepe, heerlijke zucht van welbehagen: z'n ogen glansden, stil en groot. O, die wijze, blijde vrijheid van de zee!....

„Weergase luilak, uitgedroogde koekebakker, wil je wel maken, dat je aan je werk bent,.... aap van 'n jongen!

.... Hier, luie rakker!”

Er vloog Woue een dik eind kabeltouw over 't lijf, schramde z'n neus.

De bootzman, een wel goedige, maar erg driftige zeerob, stond met gebalde vuisten achter hem, maakte al aanstalten om over een paar ankers heen te klauteren en Wout hardhandig overeind te helpen.... „Zo'n lui mirakel!” Maar Wout was al opgesprongen met een hoogrede kleur van schaamte en schrik.

Wat moest hij zeggen? De onzin van zijn reuzepaard of van al dat andere vreemde gedroom en gesuf? Dat hij de lucht zo mooi vond, en de zee zo wijd?.... O, dat kòn immers niet. Dat kon een ander immers nooit begrijpen. Hij poetste maar weer.

En de bootzman trok grommend af, mopperde nog: „Weergase slampamper, wees gewaarschuwd!.... Laat ik je niet weer trappéren.... pas op!”

Wout poetste, zijn hoofd gebogen.

Och.... die wijze, blijde vrijheid van de zee!

IV

ZO MOOI ALS IN DE BOEKEN?

Twee weken had de reis nu geduurd. Ze hadden ook al een paar havens aangedaan. Maar Wout had nog niet aan de wal mogen gaan. Wout was al een heel zeeman geworden, vond hij zelf. Of de kapitein, of de anderen dat óók vonden!... Ja, dat wist hij niet, daar *troijfelde* hij wel eens aan....

Die hoge masten, zie je!

Maar — volhouden zou hij; z'n best doen; al was 't nòg zo moeilijk, al viel 't hem nòg zo zwaar. Volhouden!....

„Laat ze nou maar allemaal zeggen, dat er niks van je terecht komt, en dat je nergens goed voor bent.... hoor 'es, je ouwe moeder weet het wel beter!” Die woorden hadden hem die stille avond thuis in 't hart gegrepen. Volhouden zou hij, al.... al.... ja, al moest hij zijn *leven* er bij inschieten. Dat zouden ze dan eens zien: Maarten, z'n broer, en Nel, z'n zus, en z'n vroegere baas, en de kruidenier aan de overkant, met z'n witte gezicht, die z'n moeder altijd probeerde wijs te maken, dat Wout nergens voor deugde dan voor kattenkwaad. Dat zouden ze dan eens zien! Hij zou.... Hij zou!.... Maar die hoge masten, zie je!

't Was geen groot vaartuig, waarop hij als scheepsjongen was aangemonsterd, een houtschip, dat op Zweden voer, en dat twee hoge masten en een wirwar van touwwerk had.

Hu!.... het klimmen in dat touwwerk, zie je, *dat* was nou juist het zware, het bange in Wouts zeemansleven die weken geworden. Dat was zo jammer.

Hij kon er niets aan doen; 't kwam vanzelf als hij hoger klom;.... hij werd zo duizelig, zo angstig....

Zeeziek was hij ook geworden de eerste dagen; maar dàt was zo erg niet. De bootman had hem naar kooi gejaagd, en er *was* zelfs een ogenblik iets van *medelijden* in de ogen van de zeerob geweest.... „Ja, jongen, als je dàt te pakken krijgt, berg je dan maar. Dat kan geen peerd uithouen....” En, hoe doodziek Wout zich die eerste dag ook had gevoeld, 't was wonderlijk gauw gebeterd.

Maar dat klimmen in het want.... Hu, hij griezeld als hij er aan dacht. Daar boven in die touwen te hangen, als de wind je heen en weer smet, je stompte en meetrok, je met duizend

klauwen probeerde los te rukken. . . . en als dan het schip zo wiegde en 't leek, of 't elk ogenblik omslaan zou, en als je dan naar beneden keek en niet het *dek*, maar het schuimende gewiegel van het dansende *water* zag. . . . , o, en als dan alles, *alles* om je heen begon te draaien en te deinen en als 't dan net was, of je handen doof werden, zonder macht om die scherpe touwen langer vast te houden, . . . je *handen*, waarop je alleen maar vertrouwen kon. . . . hu! de koude griezels huiverden langs zijn rug, als hij zich die bange ogenblikken herinnerde. En dan de *schaamte* nog.

„Hou-vast, hou-je-vast, hoor, krentenkoopman!” had de bootsman geschreeuwd op een keer, en Wout, toen hij bevend en bleek beneden kwam, aangekeken, *niet* met medelij, *niet* met vriendelijkheid in zijn ogen, maar met iets *anders*, dat Wout pijn had gedaan; méér pijn dan het geschaafde vel van zijn handen.

Zijn handen? Kijk ze al eens ruw en eeltig geworden zijn, en zijn wangen zijn verbrand van de zon, rood van de zilte wind, en zijn borst ook. . . .

Ja, als hij in 't vooronder, waar zijn kooizak hing, soms eens in de scherf spiegelglas keek, aan een balk gespijkerd, vond-ie zichzelf toch al wel een flinke zeeman, zo rood, zo ruig. . . . nou!

Nou, en hij zou best nog veel béter zeeman worden. . . . ! Eerst scheepsjongen, en dan matroos, en dan later bootsman mischien, en-ne. . . . en dan. . . .

Ja zeker, hij *mou* wat worden, en hij *zou* wat worden!

Nu moest hij koper poetsen, maar dat was niet erg, dat had Michiel de Ruyter ook wel gedaan misschien, maar wie weet wat er láter gebeurde, later in de vreemde landen en op de verre zeeën. . . . Hè ja, en als er nou eens zeerovers kwamen, zoals in die mooie, oude boeken van school vroeger, die het schip wilden prijsmaken, en als ze dan *vechten* moesten, en als ze dan zo'n zeeschuimer enterden en de twee scheepsrompen tegen elkaar bonkten, en hij Wout, de scheepsjongen, dan het *eerst* op de vijandelijke bodem oversprong en de hoofdman, de roverkapitein, neersloeg, en als zijn eigen kapitein dat dan zag en zei: „Wout Hamerling, dappere jongen, ik benoem jou tot mijn adjudant!” Hè, als *zó* iets eens gebeurde! En als hij dan thuiskwam! Met zo'n mooi pakje aan. . . . Of als ze nou eens helemaal uit de koers raakten met hun schip, en in vreemde streken verzeilden, en als dan alle

schepelingen eens ziek werden bijvoorbeeld, behalve hij;.... en als *hij* dan 't schip alleen moest besturen, en als ze dan vreemd land, rijk land, goudland ontdekten,.... jonge ja, en als de kapitein, als hij weer beter was, zei: „Wout Hamerling, jongen, jij bent een....”

„Luie slampamper, driemaal doorgekookte stokvis, dromer!.... Zie je dan niet hoe vuil je het dek maakt....? Allo! Zwabberen zul je; het hele voordek zul je zwabberen. Denk je, dat je hier gekomen ben om als een eerste-klas passagier op een salonboot een zeereisje te maken, weergase lui-lak.... Vooruit!....”

Een klinkende draai om zijn oren volgde.

Wout stooft overeind, rolde nog eens tussen zijn gepoetste schroeven en moertjes en haken en tangetjes neer, schoot weer op, maakte dat hij weg kwam uit de nabijheid van de driftige bootsman, die hem nu voor de tweede maal op dromerijen betrapte en dat verfoeilijke luiheid noemde: wèg stooft

hij, vuurrood van schaamte; zijn hart bonzend van schrik, spijt, teleurstelling; wrede ontgoocheling van zijn schone droom....

Die avond schommelde zijn hangmat langer dan gewoonlijk, en kraakten onrustig de touwen, waaraan ze hing.

Wout kon niet slapen.

't Was alles zo triest, zo donker geworden daar binnen in hem.

't Viel zo tegen, 't viel zo bitter tegen het zeemansleven....

Of 't nu kwam van de draai om zijn oren die morgen, of misschien van de nijdige regen, die neerkletste boven hem op 't dek en soms bij vlagen door het ronde raam van 't vooronder naar binnen spatte.... nee, nee, *dat* was maar onzin. En toch....

Wel vaker al hadden er tobberijen omgespookt in zijn hoofd, maar nog nooit hadden ze hem zo geplaagd, zo moedeloos gemaakt als nu, *deze* avond.

O, alles, alles viel hier tegen op 't schip....

't Was in de boeken, die hij gelezen had, toch heel anders, mooier, rijker.... Ja, nou zat hij 's avonds ook wel op 't dek, geleund tegen 'n touwstapel of 'n anker of zo iets, en dan rookte hij z'n pijpje...., net als de scheepsjongens in de boeken, en dan vertelden de anderen, de ouderen, de zeerobben, zoals de mensen ze altijd noemen, ook verhalen...., net als de zeelui in de boeken.

Wout smees zich nijdig om in z'n hangmat....

Verhalen?.... 't Was al maar pocherij over heldendaden, die ze hadden uitgevoerd in hun leven, vooral in de tijd als ze aan het passagieren waren geweest in grote, buitenlandse havens; — 't was al maar opschepperij over hun slimheid, waarmee ze de kapitein of de bootsman of een ander een loer draaiden; — over hun kunst van jenever drinken; — over grote sommen geld, hun hele gage, die ze soms hadden opgemaakt in een paar dagen. En door al die verhalen heen, vol gevloek en gezwets, *scholden* ze maar op hun zeemansleven, en noemden hem, de nieuweling, een stommerd, om hier op zee zijn geluk te komen zoeken.

O, van al het moois uit de boeken, van mooie verhalen en fiere daden, en ronde zeemanstrouw.... geen splinter scheen er over te blijven.

En dan — zouden ze dan tóch gelijk krijgen, Maarten en Nel en de anderen, dat hij nergens voor deugde, en dat het naar-zee-gaan zeker wel zijn ongeluk zou worden?

Als het nou eens *mislukte!* Als hij nou eens thuis kwam en zeggen moest: „Ik wou toch maar liever *niet* meer naar zee, moeder....”

Hè, 't was, of hij opeens dat witte gezicht van de kruidenier aan de overkant voor zich zag, — of hij hem met zijn kraakstem hoorde spotten: „Nou, wat heb ik je gezegd? Nergens houdt-ie 't uit; nergens deugt-ie voor!”

Wèg, nare vent.

Ik zal, ik zal....

Volhouden, hoor, — *volhouden!* fluisterde hij zacht tegen zichzelf; o 't was tòch zo'n magere troost.

Wout had gebeden, zoals hij elke avond deed;.... maar de hemel scheen zo ver, zo onwezenlijk. En in zijn hangmat, toen hij niet slapen kon en alles àl triester, àl duisterder werd daarbinnen in hem, had hij wéér gebeden....

Maar antwoord, troost, nieuwe moed in zijn hart was er *niet* gekomen.

„Moeder!.... moeder!” snikte hij plotseling.

In vreemde warreling dwaalden zijn gedachten om, maar plots was 't, als zag hij zijn moeder, die hem toewenkte.... klein, vèr, als vroeger 't zwarte mensje met haar wuivende zakdoek op de steigerpaal, maar toch zo vreemd gróót, zo stèrk, zo vast in de wieling van zijn denken.

Moeder!....

„Ik zal altijd weer voor je bidden,” had ze gezegd. En voor Wout's vochtige ogen dreef een schemer, vreemd rood, als van de lamp thuis.

„Moeder! Moeder!” snikte hij zacht nog eens.

En weer probeerde hij te bidden, met z'n moeder mee. Tot hij in slaap viel.

V

EEN ZEEMAN....?

Werken! Werken!

Van de morgen tot de avond *werken*, dom dóórwerken dan maar; — en *niet* denken, *niet* dromen. Sjouwen en boenen en zwabberen, en de laarzen poetsen en de knopen van de kapein en de stuurman en de bootsman; en de kok helpen, en....

en . . . en al die duizend werkjes doen zonder ophouden, zonder stilstaan, zonder peinzen. Werken als een paard! Als een paard in de kleimolen van een steenfabriek met een blinddoek voor! . . . Ah! *Dat* zou dan wel helpen.

En dan later . . . Nee, nee, niet piekeren over later. *Werken!* Je best doen! . . . Altijd maar je best doen. *Dat* zou wel helpen.

Wout zwoegde en schrooide zijn dagen door.

En toch, o, soms juist op zo'n mooie, stralende zonnedag kon hem ineens een vreemd, verdrietig verlangen bekruipen naar z'n oude, grote stad; naar het lopen op 'n regenachtige avond in een stil steegje, waar het gele licht van een eenzame lantaarn stond te schijnen. Soms, midden in de zonneshijn op zee, was 't, als hoorde hij de gebarsten winkelschel klingelen van de water-en-vuurnering bij hem in de buurt; was 't, als rook hij de verkolende turf daar in 't somber achterkamertje bij vrouw Bomers . . . O, 'n wondervreemd verdriet was 't en — toch ook een wondervreemde blijheid.

Maar hij schudde die dwaze gedachte weg.

Werken! Werken!

Werken, of hij *verdrietig* was of *blij!* Werken, of 't regende of woei of broeide in de lucht. Werken als een ezel dan maar . . . Ja, ja, en dan zouden ze 't allemaal wel zien hier op 't schip, en hem een ferme jongen vinden. En de bootsman ook. En dan . . .

.
Toen op 'n winderige morgen met 'n woelige zee, die 't schip soms met nijdige stoten heen en weer wierp, toen — plotseling — had hij daar boven in het wantwerk van de voorste mast een touw los zien hangen. Dat kon gevaarlijk zijn, 't kon het schip een zeil kosten, als dat eindje touw niet gauw werd vastgesjord.

De kapitein waarschuwen? Of de bootsman?

Ja maar . . . Dan moest hij, hijzelf, het want in. Brr! En dat *nou* in die nijdige, stotende wind. Natuurlijk, dat moest *hij* doen. Daar was hij scheepsjongen voor. En de bootsman had eens gezegd: „k Heb wèl'es een grote *kerel* uit de mast zien rollen, maar een jongen nog *nóóit*. Die kwâjongens klimmen als katten en springen als eekhoorns . . .

. . . . Ja, maar de bootsman moest eens weten van die duizeligheid, van die angst.

En toch....

Die morgen, toen Wout het touw zag slingeren om de mast, die morgen was een wilde, mooie gedachte hem door 't hoofd gevaren, een gedachte, die hem schrikken deed, en hem toch ook, van blijdschap, 't bloed naar de wangen joeg.

Hij zou in 't want klimmen, hijzelf, en — *zonder vragen, zonder* waarschuwen. Nou! Vooruit! dadelijk maar. Ah! En dan zouden ze 't zien, dat hij durfde, dat hij een goed en ferm en ondernemend zeeman was.

Een vreemde bangheid beefde door zijn benen; maar hij greep

al de reling, wipte zich omhoog, pakte de touwen ladder, de vreselijke, eindeloze ladder, die zo smal, zo zwiebelend smal werd daarboven....

Werken! Klimmen!... Met handen en voeten klimmen. En je ogen omhoog naar 't eindje touw. Niet omlaag kijken, *dat* was gevaarlijk.... Klimmen, klauteren als 'n kat. En daar beneden zouden ze staan, de lui, en hem zien, en over hem praten.... En dan zou de bootsman hem toch zeker géén dromer, géén luie slampamper, géén koekebakker meer noemen!

Wout klom al hoger: kwam *bij* het touw.

.

Op het dek van het voorschip lag Wout languit, roerloos, bleek als een dode.

En naast hem neergeknield zat de oude bootsman. Z'n grove stem gromde onverstanebare woorden; maar in zijn ogen was toch een vreemde zachtheid.... En duidelijker even klonk het: „Stommeling, wat doe je op zee? Niks voor jou!.... Is 't nou geen *zonde* van zo'n jonge jongen om hier dood te komen vallen?”

Wout hoorde het niet.

De kapitein, zwigend, stond toe te zien, hoe de bootsman

Wouts baadje opentrok en zijn oor aan Wout's borst te luisteren lei. En om de droeve groep heen drongen enkele matrozen.

„Hij leeft nog!” gromde de bootsman, maar in zijn stem met haar ruwe klank was toch een stille, grote blijdschap.

„'k Zag hem vallen,” zei een der matrozen. . . . „jonge, hij sloeg zo gek met z'n armen en z'n benen; en toen bleef-'t-ie nog even hangen daar in die schoot, maar. . . . pats, toen sloeg-'t-ie neer op 't dek. Jonge, 't was een lelijke smak, hoor!”

„Ja, als z'n val niet gebroken was door die touwen, was-t-ie zéker te pletter geslagen,” zei de kapitein. . . . „We moesten hem maar voorzichtig naar mijn kajuit laten brengen, bootsman. Wat dunk-je?”

„Best, kapitein!”

„Allo dan, jongens, pak aan. . . . Maar voorzichtig, hoor.”

„Nee, nee!” gromde de bootsman, toen een der matrozen zich voor hem heen boog om Wouts roerloze hoofd op te tillen, . . .

„nee, nee, ik draag ook mee: natuurlijk draag ik ook mee. 't Is zonde, 't is *zonde* van zo'n frisse, jonge jongen. . . .”

En heel voorzichtig hield hij Wout's hoofd in z'n ruwe handen gesteund.

„Zo'n, zo'n. . . . 't Is zonde, 't is *zonde*. . . .”

Wout hoorde het niet.

.
Lang had hij daar in de kajuit gelegen vóór zijn bewustzijn weerkeerde. Eindelijk, — als uit een wonderlijke, donkere diepte scheen hij langzaam op te klimmen, omhoog te deinen, — eindelijk sloeg hij de ogen op, keek wezenloos rond, begreep niet waar hij was, herinnerde zich *niets*.

Daar kwam iemand naar hem toe, een man met een baard, vroeg hem iets, gaf hem te drinken, vroeg nõg eens. Wout begreep niet, verstond niet, droomde weer weg, gleed weer af in die wondere donkerte van zijn bewusteloosheid; kwam toch weer boven, voelde nu een vreemde, stekende pijn aan zijn arm, een dof bonzen in zijn hoofd. . . .

Bij de kajuitstrap klonk zacht gefluister.

„Zou-d-ie 't halen?”

De bootsman antwoordde niet. Hij krabde eens achter zijn oor, keek zijn kapitein bedenkelijk aan, en zei toen:

„'k Geef er geen rooie duit voor. . . . Hij blijft me te lang onder water.”

„Hadden we nou maar een dokter aan boord.... Of konden we maar ergens een haven binnenlopen.”

„Ja, ja”.... gromde de bootsman, — „maar dat is gloeiend onmogelijk.... Hij is voor de haaien, kapitein, wat ik je zeg.... 't Is zonde, *zonde*....”

Wout hoorde het niet.

Tegen de avond werd hij helderder.

Waar was hij nu toch?.... Wie was de man daar aan de tafel, die man met de witte pet? Was dat....? Ja, hij kende hem toch wèl, hij had hem wel méér gezien. Was dat....? O, en plotseling klaarde het op in z'n hoofd, en 't gaf hem iets van 'n bange blijdschap: 't was de kapitein.... En daar kwam ook de bootsman de kajuitstrap af. Wat liep hij zacht.... Kijk, kijk, hij kwam naar *hem* toe, naar Wout. En hij boog zich over hem heen....

„Zo, ben je daar eindelijk weer?” bromde de stem van de oude zeeman. „Zo!.... 'k Dacht, dat we je al voor de haaien konden gooien.... Nou, 't doet me plezier, dat je weer boven water komt, weergase jongen. Waarom heb je je niet beter vastgehouden?....”

Wout hoorde die woorden, maar begreep er niet veel van. Wèl merkte hij iets *vreemds* in de stem van de bootsman, iets, dat hem *prettig* aandeed, en hij probeerde maar „ja” te knikken als antwoord.

De kapitein kwam er bij.

„Mooi! mooi!” zei hij zacht.... Toen legde hij voorzichtig de hand op Wout's voorhoofd, voelde zijn pols, knikte eens, gaf hem wat wijn te drinken en probeerde met zijn zware stem te fluisteren: „Nou weer slapen, hoor, làng slapen maar, dan ben je 't gauwst weer het heertje.” En hij sjarde de deken, die over Wout lag heengeworpen, nog wat hoger op.

Samen gingen ze heen, de kapitein en de bootsman.

„Och,” zei de eerste, „'t is toch wel 'n goeie jongen.”

„Zeker, en 't is zonde zeg ik, 't is zonde, dat zo'n aap nou uit de mast kwakt,” beaamde de laatste. „Maar een zeeman....?”

De kapitein schudde het hoofd. En de bootsman gromde nog eens, met iets van spijt in zijn stem: „Een zeeman,.... nee, dat wordt-ie *nooit!*”

Wout hoorde alles, maar tòch, eerst *langzaam* drong het tot hem door, wat die woorden *betekenden*.

En toen, plotseling, — als een vreemde, snoerende pijn in zijn

borst was het — *begreep* hij zijn vonnis: „Een zeeman, . . . nee, dat wordt-ic *nooit*.”

Zijn hoofd duizelde en in wonderlijke warreling woelden de gedachten door zijn brein. Langzamerhand werd het hem duidelijk, wáár hij nu eigenlijk lag, en wat er met hem gebeurd was, maar alles leek zo erg onwezenlijk, net of hij zèlf er niet bij hoorde. Eén ding alleen werd al duidelijker, àl pijnlijker. Dat was het vonnis door de bootsman uitgesproken.

Doodmoe zonk hij eindelijk weer in een onrustige sluimering, maar z'n gedachten joegen door in wilde dans, ongebreideld. En z'n moeder zat op 'n steigerpaaltje in een bijbeltje te lezen. En hij riep haar, hij wenkte haar, hij strekte smekend z'n handen naar haar uit, maar ze lette niet op hem, ze luisterde niet, ze keek niet. En ze werd àl klein. . . . En toen kwamen Nel en Maarten, en toen kwam zijn baas van vroeger, en de kruidenier van de overkant met zijn witte gezicht, en ze klommen allemaal als katten in de mast, en hijzelf, hij, Wout, de scheepsjongen, lag op het dek aan handen en voeten gebonden, en ze maakten lange neuzen tegen hem, en ze joelden en ze lachten: „Zie je nou, zie je nou wel? Nergens ben je goed voor! Een zeeman? Nee, dàt word je *nooit!*”

Alleen de *bootsman* stond, met z'n handen op z'n rug, stil naar Wout te kijken. Hij zei niets, hij deed niets, — alleen in zijn diepe, grijze ogen, half verborgen onder de dikke wenkbrauwen, was een stil medelij. . . .

In Wout's angstige koortsdromen was dat medelij-in-de-ogen-van-de-bootsman een vreemde vreugde.

VI

NIEUWE PASSAGIERS

Een goede week later.

In de haven van Stockholm ligt „De Pelikaan”, Wout's schip, voor anker.

Zwaargeladen met Noors hout, onbeweeglijk bijna op het zacht wiegelende, van zonneflitsen wemelende water, ligt de boot te wachten voor vertrek naar 't vaderland.

„Wout? . . . die heeft pech gehad,” zeggen z'n kameraden. „Want, als dàt nou geen pech is! Voor het eerst van je leven

in den vreemde aan wal te mogen gaan — en dan ziek zijn, en dan niet kunnen passagieren. . . .” Allo, ’t deerde hem niet veel. ’t Was toch maar zo’n stille jongen, zo’n rare kwast, een zeeman van niks. En ’s avonds soms zat-ie in een bijbeltje te lezen.”

Hij was tòch nog een keer uit geweest, de vreemde stad in. Eén keer, toen hij eindelijk zo ver was opgekikkerd, dat hij voet aan wal kon zetten, hadden ze hem meegenomen de grote stad in; je kon soms dolle jool hebben met zo’n jongen, die voor ’t eerst in den vreemde kwam; maar met hèm? . . . Niks gedaan! Ze hadden hem niet eens dronken kunnen krijgen, zo’n dooie diender. Hij was ’m stilletjes gepoetst, toen ’t al te rumoerig werd. Maar — pech was het toch geweest voor hem, zolang ziek te zijn, juist als je aan wal lei. Ze hadden hem wel wat beters gegund; want hekel, zie je, *hekel* hadden ze niet aan hem, dàt niet. ’t Was wel een goeie, vrolijke, gewillige jongen, maar ’n beetje vreemd, niks geen zeeman, zie je.

Wout zat die middag tegen een stapel touw, die op het achterschip lag, naar de stad te turen, naar de woelige drukte aan de kaden.

Hij verlangde naar huis, naar z’n moeder. . . .

Weken lang had hij geworsteld tegen dat verlangen: hij had zo graag terug willen komen, de borst vooruit, moedige trots in z’n ogen, en zeggen: „Zie je wel, moeder, dat je gelijk hebt gehad, en dat al die anderen maar praatjesmakes waren? Zie je wel, hoe ’n flinke zeeman ik geworden ben?”

Maar dàt was verkeken.

Zwak, mismoedig zou hij weerkeren, — met de boodschap: „Een zeeman. . . . dat word ik nooit!”

O, het denken dáaraan maakte hem zo ellendig. En toch, tòch brandde het verlangen naar z’n moeder al feller in zijn hart. Die schone, vrolijke wereld was zo groot, zo wijd, en toch zo wreed, zo vijandig. Eén plekje maar was er, ver wèg, waar veiligheid was, en trouw, en liefde. Dat was bij z’n *moeder*. Het bloed joeg hem naar ’t hoofd, en nijdig balde hij zijn vuisten als hij dacht aan de spottende glimlach, waarmee ze hem thuis zouden aankijken, als hij terugkwam, z’n broer, — z’n zuster misschien, — de burenen. . . . maar z’n *moeder*? . . .

O, soms was ’t hem als een wild verlangen, bij z’n moeder neer te vallen, als ze zat bij de tafel in ’t oude hoekje onder de

lamp, en z'n moede, z'n wrevele kop weg te duwen in haar schoot, en dan al het verdriet, al de teleurstelling, al de pijn uit te *schreien*.

Vertellen behoefde hij haar niets. Ze zou alles wel begrijpen *zonder* woorden.

Stil 'es.... kwam daar de kleine boot al van de kade af aan-roeien naar 't schip?

Wout tuurde scherper.

Ja, er zat een dame in; iets wits.... en nog iets wits, een kind. Nou kwámen ze dan toch eindelijk. Gelukkig maar, dan kon het schip zee kiezen. Hij verlangde er naar nu maar weg te komen.

Kijk, de bootsman zat aan 't roer.

De bootsman, — wat hād hij gemopperd, toen hij van de kapitein hoorde, dat een dame en haar dochtertje de thuisreis zouden meemaken.

„Vrouwvolk aan boord?.... Kan 't nou gekker? Laten zulke mensen een passagiersschip nemen, zeg ik maar,.... en een fatsoenlijke vrachtvaarder met rust laten. En dan nog een kind op de koop toe! Mooie boel!.... Een vrouw en een kip, zijn de pest op een schip!”

't Moest de vrouw zijn van de reder, de eigenaar van 't schip. Zij zou naar Holland meevaren, hadden de matrozen verteld. Ze was ergens in een stadje in Zweden, bij familie of zoiets te logeren geweest, was te laat in Stockholm aangekomen, om de mailboot te halen, en had, toen ze hoorde, dat „De Pelikaan” zeilree lag om naar 't vaderland terug te varen, dadelijk gevraagd, of ze ook mee kon. Ze verlangde naar huis, naar haar man, en wilde zo graag weer veilig over zijn, vóór de herfststormen kwamen.

„Mooie boel!” gromde de bootsman.... „Nou kan de kapitein z'n eigen hut afstaan, en nou kunnen we allemaal de mooie m'nheer uithangen. En eens fatsoenlijk uitbulderen tegen de een of de andere luie slampamper.... je zal 't wel laten met zo'n mens aan boord. Je kunt met fatsoen nog niet eens 'n pruijpje tabak achter je kiezen duwen, als zo'n juffer er bij is. Je bent eigenlijk de hele reis door net op visite: opzitten en pootjes geven. Ja, mevrouw! Alsjeblieft, mevrouw! Heel graag, mevrouw!.... Mooie boel!”

„En dan nog zo'n klein mormeltje ook aan boord. Drie of vier

jaar is ze pas. En dan kun je maar beginnen: „Pas op, liefje, val niet!... Liefje, stoot je niet!... Niet in de weg lopen, liefje!... Brrr!”

Wout, nu hij de boot naderen zag, glimlachte als hij dacht aan de ontstemming van de grommige bootsman.

Hem zèlf! Och, hemzelf scheelde 't niets, al gingen er twintig vrouwen en kinderen mee. *Hij* verlangde naar huis, *hem* druiste van over zee van alle kanten in de oren: Mislukt, mislukt! Hij voelde zijn wil geknakt, zijn fiere moed van vroeger gebroken.... Mislukt, Mislukt!... Alleen de gedachte: Ze zullen toch *nooit* van me zeggen, dat ik een luie leegloper was, deed hem machinaal-bijna zijn werk doen. Maar wat scheelden hem de nieuwe passagiers!

Toch tuurde hij naar de witte vlekken in de boot, die àl duidelijker werden, liep onwillekeurig mee met de matroos, die de ladder strijken ging op de plek, waar zo dadelijk de boot langszij van 't schip zou komen.

Kijk, die bootsman, kijk nou, die brommerd; nou heeft *hij* dat kind tussen z'n knieën, en kijk nou'es hoe voorzichtig hij doet. Hij lacht ook, en schijnt wel vriendelijke woordjes en aardigheidjes te bedenken.... Kijk nou, dat kind haalt zo maar het horloge uit zijn vestzak, en hij laat het toe; hij lacht er om.... De kapitein staat ook al op post om de voorname passagiers te ontvangen. Hij heeft z'n beste jekker aan en een nieuwe pet op.

Even glimlacht Wout, als hij 't ijverige gedoe van de boots-

man ziet. „Hm! . . . Ouwe brommer, wat doe je je best. 't Lijkt wel, of je de koningin aan boord brengt!” De matrozen komen zien, of ze ook helpen kunnen. Wout dringt ook mee naar voren. 't Is toch wel iets bijzonders, als er zo'n dame aan boord komt. . . .

Hij raapt heel gedienschtig de pop op, die het kind vallen laat, als de kapitein het uit de armen van de bootsman binnen boord tilt, — blijft er onhandig mee staan, weet niet, wat hij met dat speelding beginnen moet.

O, de kapitein kijkt om, naar wat er viel. Wout reikt hem de pop toe. . . . „Pas op, pas op!” Te laat! Het speelding glijdt, iets te vroeg, over de schouder van een gebukte matroos heen, in de hand van de kapitein; het valt, stoot op een kofertje, wipt door de reling heen, patst in de zee. . . .

„Domoor! . . .”

Wout krijgt een kleur van schrik.

Was *hij* nou de schuld? Of de kapitein. . . . Ja, maar dat meisje is haar pop kwijt.

Nou ja, vooruit, wat schéélt het hem! Een pop? Wie bekomert er zich nou om een pop?

Kijk, nog even zwabbert het ding op de golven, dan zakt het weg. . . . Ook goed, vooruit maar!

Hij slentert weg naar 't achterschip, moet nog piepers jassen ¹⁾ voor de kok.

Toch is er iets stroefs, iets onaangenaams gekomen in zijn denken. Is dat nou om die verongelukte pop? is dat nou om dat „Domoor” van de kapitein?

Hè. . . . hij was toch *altijd* een ongeluksvogel geweest, hij zou het wel blijven ook.

Mismoedig robbelde hij de aardappelen om en om, begon te schillen.

VII

NERGENS GOED VOOR!

„De Pelikaan” had zee gekozen.

Alles aan boord scheen gelijk als op de heenreis, maar in werkelijkheid was alles *anders* geworden.

¹⁾ Aardappels schillen.

Dat had de kleine Dora gedaan.

De bootsman bromde veel minder dan zijn gewoonte was, en — als hij 't nog deed, was 't meestal in zichzelf....

„Zo'n deerntje, zie je, daar moet je eigenlijk om lachen, en dan vergeet je al dat geslampamper van luie kerels of drie-maal overgehaalde stomkoppen wel,... nou!” Lachen, dat kon hij, als hij op z'n oude benen krijgertje speelde met 't kleine ding, of 't troetelde op z'n schoot....

De kapitein, — meestal in zichzelf gekeerd, zwigend man, kwam er toe, hele redevoeringen af te steken, als de kleine meid op hem toe kwam hollen, hem aan zijn wijde broekspijpen greep en hem allerlei belangrijks vertelde van een kaatsbal, die onder een zeil was weggerold, of van 'n schoensmeerdoosje, dat haar horloge verbeeldde te zijn, en waarop hij kijken moest, hoe laat het was....

De matrozen, ruwe kerels die ze waren, solden en speelden met 't vrolijke, kleine ding, alsof 't hun aller kind was. Ze was, leuk kindje dat ze bleek, binnen enkele dagen het koninnetje van 't schip geworden.

Als haar moeder haar de steile kajuitstrap ophielp en ze in een vaartje het dek opstoof, was 't alsof de zon vriendelijker te schijnen begon, alsof de zee vrolijker bruiste, alsof de wind een jolig liedje van schalkse blijheid floot.

En Wout?.... Hij, de scheepsjongen, was de *oppasser* geworden der beide passagiers. Voor allerlei kleine diensten werd hij gebruikt, en — stuitte het hem de eerste dag wat tegen de borst, voor dienstmeisje te spelen, 't was snel gebeterd.

Mevrouw deed vriendelijk, eenvoudig, vroeg hem naar zijn vroeger leven, zijn thuis.... Zoiets had aan boord nog niemand gedaan. Toch antwoordde hij maar kort, wat verlegen; *wilde* niet vertellen van dat grote, stille leed daarbinnen, verborg het in vreemde schaamte.

En Dora, ze had hem betoverd, zonder dat ze 't wist. Hij kon weer schaterlachen, alsof het zeemansleven één groot, blij feest was, alsof er van mislukking geen sprake was op de wereld.

Hij had een pop voor haar gemaakt van touw, kunstig samengevlochten en ineengebonden, en uitgeplozen; met armen en benen en zelfs een kop. 't Was een wonderlijk creatuur, maar Dora sjouwde er de hele dag mee als met een prachtstuk; en als de matrozen het dwaze speelding bescholden en belachten, dacht Wout in stille glorie:

„Ja, maar ze zijn jaloers, dat ze zelf niet zo iets moois voor haar bedacht hebben!”

Eens op een mooie, zonnige, stille dag, kwam de kapitein met de boodschap: „Wout, mevrouw is een beetje ziek, je moet vandaag op Dora passen, hoor je? Je andere werk kan blijven liggen, maar je zorgt goed voor het kind.”

„Jawel, kapitein!”

„Kom maar, Door, dan gaan we rovertje spelen, hè”

't Kind vloog al op hem aan, de mooie touwpop in haar handen.

„Voorzichtig! Snap je?” kwam nog even zorgzaam de stem van de kapitein.

„Jawel, kapitein!”

Wout knikte met een gebaar van: „Natuurlijk, dat *kan* immers niet anders.”

't Ging best. Het kleine ding had wonderwel pret met de grote lobbes, die de allernieuwste, allerdolste spelletjes wist te bedenken; spelletjes, die 't kleine meisje soms niet eens begreep. Maar prettig was 't

Haar vrolijk schaterlachen juichte, jubelde heen door het zacht geklots van de golven voor de boeg; door het eindeloos zoemen van de wind; . . . en een oud matroos, die, achteruit, een zeil zat te repareren, als hij 't kinderstemmetje hoorde, glimlachte stil voor zich heen; dacht aan thuis: aan vervlogen jaren, toen zijn eigen kinderen nog klein waren; piekerde hoe 't jochie van z'n dochter, dat zo ziek was, toen hij 't laatst uitvoer, nu misschien wel beter kon wezen, een aardig kereltje kon geworden zijn; — en hij glimlachte wéér stil voor zich heen in een vreemde blijheid

Twee andere matrozen kwamen voorbij, pakten Dora op, jonasten haar en dreigden haar over boord te gooien; 't kleintje griezelde van bange pret, voelde zich toch zo leuk bewaard in de sterke handen van die twee; maar — toen ze even kans zag worstelde ze zich los, vloog naar Wout, klauterde tegen z'n knieën, z'n borst op, school weg in z'n armen; wist zich dáár toch het veiligst.

En de kapitein kwam, z'n handen op de rug, en keek en lachte, en lachte nog eens, en kon eigenlijk niet goed verder gaan „'n Lief deerntje toch,” sprak hij stil voor zichzelf, „'n schat aan boord. Dat kindje moet de reder wel meer waard

zijn, dan ons hele schip, ja, ja, we mogen wel goed op haar passen.”

„Voorzichtig, hoor!”

„Ja, kapitein.”

En de bootsman, die 't erg druk had, kwam toch ook eens kijken, kwam haar eens even, éven maar op z'n knie nemen, en 'n mooie peer brengen, die hij nog in Oslo gekocht had. . . . En hij liet dat leuke, donkere kopje 'n poosje leunen tegen z'n schouder: en de zee was zo mooi als hij ze nog nooit had gezien; en het schip liep zo voortreffelijk als 't nog nooit gelopen had; en alle mensen leken hem braaf en goed, zoals ze hem nog nooit geleken hadden. . . .

„Voorzichtig met 'r, hoor!” waarschuwde z'n grommende stem nog eens Wout; toch klonk die stem nu wel wonder vriendelijk, alsof Wout's bootsmans vrind was. Z'n vrind? Nou ja, dat kindje maakte op 't schip alle mensen eigenlijk tot vrienden van háár, tot vrienden van elkáár.

En zelf? . . . zelf wist ze er niet van.

„Ze is in goeie handen,” dacht de bootsman, toen hij haastig weer de commandobrug opklom: „hij zal wel goed op haar passen; d'r moeder kan gerust zijn, ja, en ik ook. . . .”

Wout speelde met het kleine ding, onvermoeid.

Ze kropen samen onder een zeil, doken weg in een donkere hoek, en Wout zei, dat er rovers voorbijkwamen. Hij zette haar op een rol kabeltouw, trok die over het gladde dek heen en weer, en zei, dat hij een olifant was en zij een prinsesje, en dat ze naar China gingen. Hij schildte haar de peer, en moest blaffen als 'n hond, om ook 'n stukje te krijgen. Hij bond haar mooie pop aan een touwtje en hees het creatuur hoog op in 't want, liet het heen en weer zwaaien boven 't water, dat 't kindje van pret. . . . griezelde. Hij liet de pop langs boord zakken tot op de golven, en dan mocht Dora over de reling kijken. Wout hield haar vast, zijn vuisten geknepen in haar kleertjes, voelde toch even z'n handen beven als hij dacht aan gevaar. Schielijk zette hij haar weer neer, trok de pop binnenboord, knuffelde 't kindje en haar speelding *samen* in z'n sterke armen. . . ., lachte, joelde, riep en zong met haar mee. En hij zei, dat hij nou een grote, wilde beer was geworden, en dat hij in z'n hol kroop onder 't zeil, en dat hij haar straks bijten zou, en opeten en de pop ook. . . .

't Kindje, dol om die nieuwe, griezelige pret, verstopte zich, haar pop in haar schoot gefrommeld. Wout, op handen en voe-

ten haar achterna, bijtend en brullend.
Ze vluchtte verder en wachtte, of 't vreselijke beest al kwam,
weerde het af, in heerlijke jool, met handen en voeten; gierde
van pret.

Toen. . . .

Ja, wie zal zeggen, hoe 't eigenlijk gebeurd is, wie zal zeggen,

of 't kindje schrok voor de grote ogen, die Wout opzette, òf
dat het dek zo glad was, òf dat haar kleertjes haakten hier
of daar, en zij, vlug ding, dat ze was, tòch haar evenwicht
verloor?

Toen. . . . sloeg ze achterover van de kajuitstrap.

Wout — de kreet van wilde schrik brak in zijn keel, en 't was,
of z'n armen verlamden. Hij wilde opspringen, grijpen nog. . . .
beneden klonk een bons. Toen bleef het stil.

Wout vloog naar de trap, stond bevende in de half-donkere
diepte. . . . „Do-Do-Dora” hakkelde hij.

Maar een nijdige greep in zijn schouder sleurde hem weg.

„Stomme hond!”

De bootsman, rood van schrik, trapte hem weg, vloog hem voorbij, rende naar beneden. Daar sloeg een deur, klonk een gil.

’t Was Dora’s moeder, die haar kindje opnam in haar armen, nog vóór de bootsman bij haar was.

’t Duizelde Wout. Tegen de reling aangesmakt door de wilde trap van de bootsman, bleef hij een ogenblik liggen. De kapitein snelde ook al naar beneden: matrozen kwamen: keken, vroegen. . . . Ze zagen hèm!

„Jouw schuld, jouw schuld!” scholden ze, kwamen dreigend op hem af, sloegen hem, sleurden hem van de reling over het dek heen, lieten hem liggen; keken weer de kajuitstrap af.

„Als dat kind nou’es. . . .”

En een oude matroos balde nog eens wéér dreigend z’n vuist naar Wout. „Als dat kind een ongeluk is gevallen, of als ze. . . ., kwajongen, dan draai ik jou ook je nek om.”

De kapitein kwam ’t eerst boven, een beetje bleek.

De matrozen drongen op, wilden horen, hoe ’t beneden was, maar vóór hij wat zei, klonk zijn stem streng en afgemeten: „Breng die jongen weg, sluit hem op in ’t vooronder!”

Twee, drie matrozen grepen Wout.

Maar *hij* had ook de kapitein zien komen, was al het schelden en slaan vergeten, alleen dat éne brandde hem in z’n ziel: „Dora, waar is ze nu? En is het erg, héél erg? Ik wil haar zien!”

En toen de drie hem grepen om hem op te sluiten, begreep hij niet eens goed, wat ’t betekende, maar toen ze hem wilden meetrekken, wèg van de kajuitstrap, *toen* in angst en woede, rukte hij zich los, vloog door de anderen heen naar de kapitein, schreeuwde: „Nee, ik wil, ik wil. . . . kapitein, ik kòn het niet. . . . Is het erg, kapitein, héél erg? O, ik kòn. . . . o mag ik even kijken?”

Als een vlijmende zweepslag kwam het antwoord; en ’t deed méér pijn dan de trap van de bootsman en de stompen van het scheepsvolk te zamen: ’t *brak* Wout.

„Jij? Jij deugt *nergens* voor; jij bent niet eens goed voor *kindermeisje*. . . . Breng hem weg!”

Wout liet zich meevoeren: hij snikte.

VIII

WAAROM DAN TOCH?

De dagen gingen.

De zee klotste in hardnekkig volhouden tegen de boeg van het schip, en bruijste wijd uit haar schone, eentonige zang.

Aan boord was alles weer bij 't oude, — alleen voor Wout was alles *anders* geworden.

Hij deed zijn oude werk weer, maar — de kleine zorgen, de móóie zorgen voor de kleine Dora en haar moeder waren nu aan een matroos opgedragen. 't Ongeval was nog wondergoed afgelopen. 't Kindje had een poos bewusteloos gelegen, maar was niet verwond.

„'n Kon wel een hersenschudding zijn,” had de kapitein gezegd tegen de bootsman.

„Zo'n lief deerntje, zo'n.... zo'n.... Je zou, als je naar je gemoed te werk ging, die.... zo'n stomkop, zo'n.... zo'n!” had de oude gebromd, en was wel tienmaal langs de kajuitsdeur, waarachter de angstige moeder haar kindje verpleegde, gelopen om te zien, te vragen, te weten; maar ook wel tienmaal was hij hoofdschuddend voorbijgestapt.... „Zo'n.... zo'n....! Je zou'em; je zou'em....”

En de matrozen onder elkaar hadden uit hun herinnering allerlei verhalen opgediept over ongelukken, waar en ònwaar, de kansen berekend op Dora's herstel. Telkens weer was een verwensing aan 't adres van Wout 't slot geweest.

Maar de volgende dag werd 't kleine ding toch al weer op 't dek gebracht en op een bedje in de zon gelegd. Ze zag wat bleekjes, was nog erg slaperig, maar kon al weer lachen....

Ja, 't was wondergoed afgelopen. En menig matroos maakte heel onnodig een omweg om langs het hoekje te komen waar 't meisje lag en even te kijken, te lachen, een woordje te brommen.

Moeder zat naast haar in diepe zorg; maar haar hart genoot toch in stilte van de vriendelijkheid der brave kerels.

„O, als Dora nu eens *niet* meer was bijgekomen, als ze nu eens....” Nee, nee, daaraan dũrfde ze niet denken. Hoe vreselijk!.... En haar ogen tuurden over de deinende golven naar 't nevelig verschiep, waarachter ver, vèr weg Holland liggen moest.... Als ze nu eens bij haar man had moeten terug-

komen... alléén. Dora, — ze was hun enig kind. Als ze *Dora* missen moesten...

Ze huiverde, greep Dora's handje, kuste het, kuste het nog eens en veegde tersluiks haar tranen weg aan het lakentje van 't bed.

Wout?....

Hij was een dag na 't ongeval door de kapitein zelf ontslagen uit zijn gevangenis met de woorden: „En je blijft voortaan uit de nabijheid van het kind! Begrepen?”

Geen wóórd meer was er gezegd.

En de dagen gingen....

'n Bittere tijd.

't Schelden van 't scheepsvolk, die eerste dag, 'n snauw nu, 'n grauw dan, was erg.

't Zwijgen van de kapitein, die langs hem ging op 't schip zonder hem ooit te zien, de onverschilligheid van de bootzman, die weinig of geen notitie meer nam van Wout's werken, die niet eens gromde,... dat stille negéren was nóg erger.

Maar eens, toen Wout, door niemand gezien, naar de kleine Dora stond te kijken, die — genezen weer — speelde aan dek, en hij met stille blijdschap bemerkte, dat ze de touwen pop van hem toch niet ontrouw geworden was, toen.... was het allerergste gekomen.

Dora, plotseling, zag hem staan, kwam op hem toevliegen:

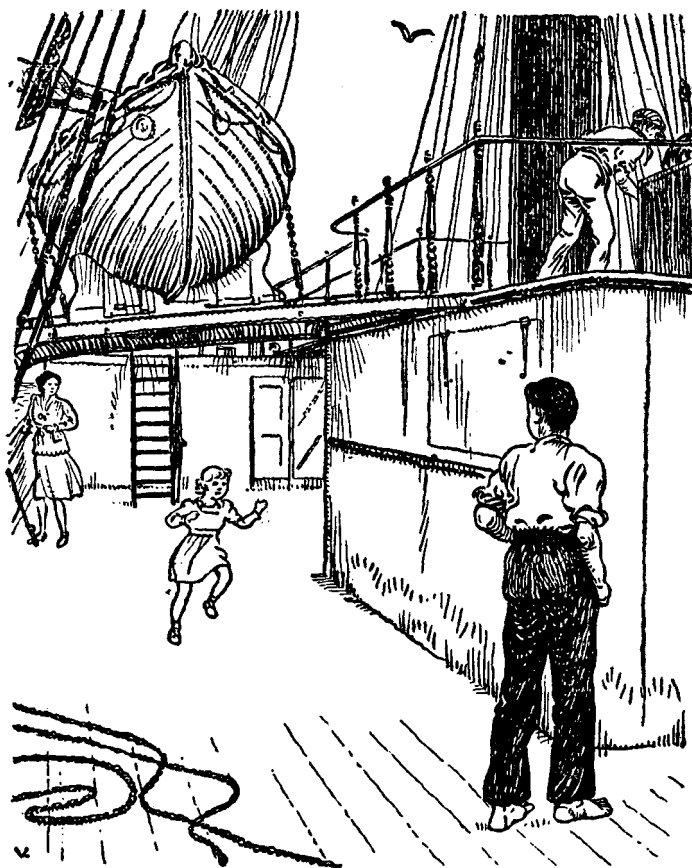
„Wout, ikke....” Maar ook dadelijk klonk een stem: „Dora, kom hier!”.... En met vlugge, bijna verschrikte beweging haalde de moeder haar kind weg, wèg van iets gevaarlijks, wèg van iets slechts....

Dat was het allerergste geweest.

Wout, — hij had z'n vuisten gebald en tranen van woede, van verdriet, van schaamte brandden op achter z'n ogen. En *zeggen* durfde hij, kon hij *niets*.

Hij was weggevlogen naar beneden, naar 't vooronder; had zich in zijn hangmat geworpen. Hij had in wilde woede liggen trappen, dat de touwen kraakten; met zijn vuisten van zich afgeslagen, alsof hij dat vreemd vijandige, dat onzichtbare, dat ellendige weg wilde trappen, weg wilde slaan.

Halverwege vloog hij weer overeind.... O, hij moest naar 't dek hollen, naar 't kindje toe; en hij moest die kapitein en die bootzman en al die andere kerels onderstboven lopen en

Dora op z'n knie nemen en 't uitschreeuwen: „Ze liegen 't, hoor! Ze liegen 't.... Ik, ik.... ik kòn 't niet helpen, dat wéét jij toch wel, nie-waar? En ze zeggen dat ik zo'n knul ben, zo'n niets-nut.... En wat kan 't me nou eigenlijk ook schelen, dat ik niet meer met jou spelen mag, met zo'n wichtje.... Nee, 't kàn me ook niet schelen, maar.... dat àndere, zie je, dat ze allemaal zo'n hekel aan me hebben, dat is zo jammer, zo jammer!.... Dora, jij weet het wel, ik heb misschien niet goed genoeg op je gepast, maar ik.... ik houd toch zoveel van je....”

Hij smaakte weer terug in z'n hangmat en schreide om dat wrede, onbegrepen, dat in zijn leven was.

Moest hem dan ook alles, àlles tegenlopen? Moest hij nou ook

altijd ongelukkig zijn....? Waarom dan ook? Had hij dan niet zijn best gedaan?

En door z'n verbitterd hart woelden de wrevelige gedachten.... 't Kon hem niet schelen meer ook. Hij bleef hier liggen, al was 't de hele dag. O, en als ze nou kwamen, de kapitein, de bootsman, die anderen om hem er uit te jagen, o dan zou hij ze van zich wegslaan en 't uitschreeuwen....: „Jullie?... jullie?... Jullie zijn onrechtvaardig; ik heb toch altijd mijn best gedaan, en jullie? Jullie hebt me ongelukkig gemaakt.” O, als ze nou kwamen, hier....

Maar ze kwamen niet. Ze lieten hem liggen, waar hij lag, schenen hem wel vergeten.

En nieuwe pijn, nieuw verdriet brandde in zijn hart. Ja, hij begreep ze wel. Ze hadden genoeg van hem. Ze wilden hem wel wegstijgen, als ze maar konden....

Droeviger, al droeviger lag hij in zijn eenzaamheid z'n verdriet weg te snikken. Och, z'n bitterheid week wel langzaam, maar het diepe leed bleef.

En z'n gedachten dwaalden weer, als zo vaak, naar z'n moeder. O, als ze eens wist, hoe jammerlijk alles, alles een mislukking was geworden.... Thuiskomen, hij *durfde* 't bijna niet, en toch, toch werd z'n verlangen zo hevig, zo onduelbaar.

„Moeder!.... Moedertje!”

Plotseling schrijnde voor het eerst met felle pijn door zijn denken: Moeder heeft zich *vergist*. Ze zei: „Laat ze nou maar allemaal zeggen, dat er niks van je terecht komt, en dat je nergens goed voor bent...., hoor 'es, je ouwe moeder weet het wel beter. Ga jij nou maar naar zee....” Ze had zich *vergist*.

Nu plotseling begreep hij, wat al zo lang hem stil beangstigd had: Was 't misschien niet *Gods* wil geweest, dat hij naar zee ging?... En nu? Was nu de *straf* gekomen?

„O Vader, Vader in de hemel,” snikte hij,.... „was het mijn eigen, was dat alles dan toch mijn *eigen* schuld?”....

Die uren daar in 't halfduister in z'n hangamt, 't werden uren van worsteling, totdat hij in slaap sukkelde en toch plotseling weer opsprong, naar het dek terugkeerde, naar zijn werk.

Maar . . . antwoord uit de hemel was er niet gekomen.
En de golven klotsten tegen de boeg, de wind scheerde langs
de zeilen, de herfstzon weefde nevelig gouden sluiers over de
zee.
En de dagen gingen . . .

IX

EN UIT DE HEMEL KWAM GEEN ANTWOORD

Tegen de avond is de storm opgestoken . . .
De zee! . . . Die middag nog lag ze zo kalm, zo vriendelijk te
glanzen in het zonlicht, en aan de zilverig blauwe lucht stapel-
den de witte wolken haar heimnisvolle bouwsels.
Nu . . . ? nu is de razernij losgebroken.
Aan de dreigend duistere avondhemel jagen de donkere wol-
ken voort in jagende vaart, als geweldige legermassa's, stor-
mend naar wilde strijd.
De stormwind lacht, giert . . . Hij zweept de golven op, hij
zweept de wolken voort. Hij speelt met de woede van de zee,
hij speelt met de onrust van de wolken. Zijn spottend lachen
schatert, huilt door de donkere, wijde eenzaamheid.
Ha! . . . Hoe hij alles beukt en brijzelt in zijn vlagen van
razernij.

„Hou me vast, Dora! . . . Hou vast! . . . Knijp me maar, hoor!
Bijt me maar; bijt met je tanden in mijn baadje, dat helpt; . . .
maar laat me niet los, *niet* los, hoor! . . . Dora, *even* nog, éven
maar . . . Hou vast!”

O, . . . ja, ja? . . . 't lukt.

Wout heeft het kindje gegrepen, toen een woedende golf over
het schip sloeg en haar meesleurde, — juist gegrepen nog.

En nu sjort hij haar vast, — vast aan zich zelf, met 'n touw.
Nou is ze veilig, o ja, nou is ze veilig; nou zullen z'n sterke
armen haar beschermen, zolang hij kan, . . . o, en hij zal bid-
den; bidden zal hij, zolang hij kan. O, het ontzaglijke gevaar
brengt hem zo dicht bij God.

Zelf heeft hij zich vastgebonden aan de reling van het achter-
schip, dat de geweldige golven hem niet wegslaan . . . De

touwen zijn sterk, en z'n armen zijn sterk, en z'n geloof in Hem, die óók de stormen gebiedt, is sterk.

Nu heeft *hij* Dora gegrepen.

Z'n hart bonst van vreugde.

Ah, hij voelt hoe het kindje zich vastklemt aan hem, hoe ze haar bang kopje wringt tegen z'n schouder; hij voelt, hoe ze beeft van kou, van angst.

Ah! Maar hij *heeft* haar weer, en hij zal op haar passen! Hij, hij moet voor haar zorgen, hij, de scheepsjongen, de knul, de... de... En die anderen, de kapitein en de bootsman, — die hebben haar dan toch maar *niet* kunnen grijpen... En de golf smeed haar naar hem toe, naar hèm. Z'n hart bonst van vreugde.

Even was 't hachelijk. Even, toen hij haar moest loslaten, om met armen en benen een touw te graaien, dat hij onder zijn voeten voelde, even had 't kindje zó maar, los, met de armpjes om zijn hals gehangen... O, als ze tóén losgelaten had!....

„Hou vast, hoor.... Knijp me maar! Bijt me maar in m'n kiel!”

Nou zit ze vastgesjord, stijf tegen hem aan.

En z'n armen knellen haar nòg vaster.

'n Wondere, 'n bange vreugde.

Hoor het schip kraken in zijn binten. De kapitein staat misschien nog op de brug, misschien wel; — maar het roer is gebroken en de boot luistert alleen naar de razernij van de blinde storm, die geen medelij kent.

Wout ziet niemand, geen kapitein, geen bootsman, geen matrozen. Hij ziet alleen het kind in zijn armen, heel vaag in 't donker.

Waar haar moeder is, waar ze àllen zijn, — òf ze er nog zijn? Hij weet het niet.

Hoe ze met dit wrak geslagen schip ooit de kust, de kust van Holland, die zo nabij is, zullen bereiken? Hij weet het niet.

Wat er dan met hem en het kind gebeuren zal? Hij weet het niet.

Hij weet alleen, dat hij nu dit kleine, bevende lijfje moet vasthouden, het knellen moet in z'n armen.

En als het schip *zinken* zal?

Een huivering vaart hem door de ziel.... Zinken? Wegzakken in dat donkere, zwarte, diepe?

Hij denkt aan z'n moeder. Hij ziet haar opeens, wonderduidelijk, zitten onder de rode schemer van de lamp in 't kleine kamertje, dicht bij het gezakte gordijn; hij ziet, hoe ze luistert, als de wind flakkert langs het raam; hij ziet, hoe ze bidt....

„O,... voor Dora ook, moeder, voor Dora óók!”

O, als ze eens wist, hoe hij hier hangt tegen de wiegende reling; en als ze eens wist, hoe dat kindje zit vastgesjord aan hem!

„Moeder, moeder!” fluistert zijn ziel.

En in dat denken is een vreemde, vage vreugde.

Als moeder bidt....

Maar, — als dat bidden niet *helpt*? Zo vaak gaat een schip naar de diepte!

Nee, nee, niet wantrouwen. Geloven moet hij, vertrouwen op God. En als dan tòch de golven komen, als ze hem en 't kindje dan tòch wegscheuren, of als hij dan tòch met schip en al wegzinkt in dat duistere, bruisende, eindeloze zwart om hen heen? O, dan.... dan.... dan zal ook dat Gods wil zijn!

Dan wij *samen*!

Hij klemt om Dora's lijfje heen zijn handen ineen, en probeert te bidden.

De storm raast.

Het hulpeloze schip dobbert, en steigert op, en tuimelt neer, mee op de woest zwalpende golven, mee met de blinde, wilde wind.

Dan, plotseling, een hevige stoot, een vervaarlijk gekraak en geknars en gekreun. De boot, in haar woeste vaart, schijnt in het zand gelopen; stoot en schuift en zuigt zich onwrikbaar vast. Ze moeten ergens dicht bij de kust zijn.

Maar de woelende golven woeden op tegen 't schip, beuken het, storten er over in woest geweld; ze drijven de achtersteven àl verder omhoog, àl verder boven 't water uit; ze woelen het voorschip àl vaster in het zand; en àl heviger raast het duistere geweld over het hulpeloze wrak.

„Hou je vast!”.... schreeuwt Wout.... „Hou je vast!” De hevige schok heeft de touwen, waarmee het kindje straks, in het hachelijk ogenblik, haastig en niet al te stevig aan hem is vastgesnoerd, doen losschieten.

Hij vóelt dat losgaan; poogt in de hevige schrik nog de einden te grijpen; 't mislukt.... Ook de touwen, die hem zelf aan de reling houden vastgesjord, kraken al.... Als *die* breken!

„Hoû.... hoû.... hoû vast!” hikt hij in hijgende angst. En al hoger rijst het schuddende en krakende achterschip, en al moeilijker wordt de houding, waarin Wout zichzelf wringen moet om het kind te kunnen vasthouden. Zijn lichaam *hangt* in de touwen.

Maar z'n handen, ze liggen als ijzeren klauwen in de kleertjes van het meisje gehaakt. Z'n benen wringen zich om haar heen. O, als hij haar *nu* losliet, nu ze niet meer zit vastgebonden aan hem....! Als hij haar *nu* losliet, één ogenblikje maar *losliet*....! Er trilt een wonderlijk angstige beving door zijn handen. O, 't is net, of hij haar loslaten *moet*.

Nee, nee.... z'n vuisten krampen zich om haar kleren met wanhopige kracht.

De stormwind doet hem klappertanden van kou en van angst. Zijn handen schijnen langzaam te verstenen door het koude water, dat soms in grote, bruisende massa's over hen beiden heen stort.... Zijn handen? Hééft hij ze nog? Klemmen ze zich nog wel om Dora heen? Soms is 't, of ze wèg zijn, lùm zijn, dóód zijn.

En *als* hij nou 't kindje loslaat, *als* hij haar niet meer vasthouden kàn?

„Hou me vast, Door!.... Om m'n hals, hoor!”

Zijn ogen zoeken in wanhoop de donkere hemel, als willen ze dat duistere, dat dreigende zwart doorboren en de Hemelse Vader smeken, — uitkomst smeken.

„Ikke is zo koud!” kreunt het kleintje.... „Ikke is zo nat!”

„Stil maar, hoor.... Ik.... ik zal.... Stil maar, hoor, Dora.

Hou me maar vast, hoor!”

Hij wringt het meisje heftiger tegen zich aan in de verstijvende kramp van zijn spieren.

„Moesje!.... ikke moesje toe!” schreit ze zacht.

't Snijdt Wout door z'n ziel.

„Stil maar, hoor.... ik zal wel goed op je passen, hoor!....

En straks, dan.... Stil maar, hoor, doe je ogen maar dicht.

Kruip maar warmpjes bij me weg....”

Warmpjes!.... Een bittere snik welt op uit zijn keel....

Warmpjes!

„Moesje komt niet! Moesje komt niet! Waarom niet?”

„Stil maar, hoor, straks.... Zal ik je een verhaaltje vertellen?

Van tijgers of van rovers?....”

't Kindje schreit zacht, zachter.... En ze wordt wel stil: *zegt* niets meer ook.

Wout legt z'n wang tegen haar gezichtje en voelt dat het koud is. Hij schrikt.... Wat koud! Zal ze dóódggaan? Zal ze....? Plots klinkt een rauwe gil, hoorbaar uit boven 't geweld van golven en wind. Ergens op 't voorschip moet 't zijn. Verdrinkt er daar een! Is het de kapitein? Is het Dora's moeder? Is het....?

Wout weet het niet. Hij is hier alléén in de duister. Niemand denkt aan hem. En aan Dora?.... Straks is geprobeerd de reddingboot neer te laten. Dora en haar moeder werden al uit de kajuit gehaald.... O, vreselijk! Tóen kwam de geweldige stortzee, die allen uit elkaar wierp....

Stil! Komt daar iemand! Probeert daar iemand, langs de halfweggeslagen reling, hoger op naar 't achterschip te kruipen? Zoeken ze hèm?....

Hèm?.... Even brandt de oude bitterheid op in zijn hart. Hèm?....

Wel nee, waaròm?.... Wie zal zich storen aan *hem*?

Dora, o, *Dora* zullen ze zoeken misschien;.... o, kwam er maar een om Dora te grijpen, of denkt nu iedereen maar aan zich zelf en zijn *eigen* grote nood alleen? Zoekt nu dat donkere daar, die kruipende gestalte, worstelend tegen de glibberigheid van touwen en reling en dek, alleen maar veiligheid op 't achterschip, omdat daar ginds, vóór, de dood dreigt?

Wout schreeuwt: „Hier!.... Hierheen!”

Een bulderende windstoot.... Dat donkere kruipende is er niet meer.... Waarheen?

„O God, help me, help me!” schreit Wout's stem. „Ik kan niet meer, ik kàn niet....!” Hij voelt de greep van zijn hand slapper worden, het knellen van zijn armen al machtelozer.

En àls hij 't nou niet meer uithouden kàn? Dan zal Dora wegglijden uit zijn armen, dan zullen de golven komen....

„Help! Help!” Daar bruist er weer een over hen heen, rukt hen *bijna* los.... Dan zal 't arme, lieve kindje neerplonsen in het zwarte, 't diepe, 't vreselijke.

„O, Vader in de hemel, *Vader*....!” smeekt hij in wanhoop, en zijn handen wringen zich weer dieper in de kleertjes van de kleine, als de klauwen van een roofdier.

Maar antwoord uit de hemel komt er niet.

O, hij voelt wel, dat hij 't niet lang meer zal kunnen uithouden. Hij wordt zo *moe*, zo vreemd slaperig. Wonderlijke, bang-mooie dromen dwalen door zijn hoofd; dromen van moeder, die Dora op haar schoot houdt en koestert in haar armen. En ze kijkt

toch zo bang uit het venster. En ze bidt; ze bidt; — haar ogen open.

Dwaasheid is 't, dromerij. Hoor, hoe 't schip kraakt en kreunt en knerpt. Als het breekt. . . . Als het breken zal. . . .

Dan komt het einde voor hem; — voor Dora ook!

En de anderen? Waar zijn ze? Zitten ze nou ook ergens vast-gesjord aan een mast of een stang? Of zijn ze al weggeslagen en verdwenen in dat duister eindeloze?

Nou wordt het *zijn* beurt.

Hij tracht nog eenmaal naar boven te staren en te bidden. . . .

O, maar Dora! Dora!

X

DAPPERE KERELS

„Slagklaar? Af!”

„Eén, twee! Eén, twee! Goed! Goed, Hallo, haal op, trrék-op! Eén twee!”

Een forse stem buldert door het brullen van de storm heen.

De *reddingboot* kiest zee ¹⁾.

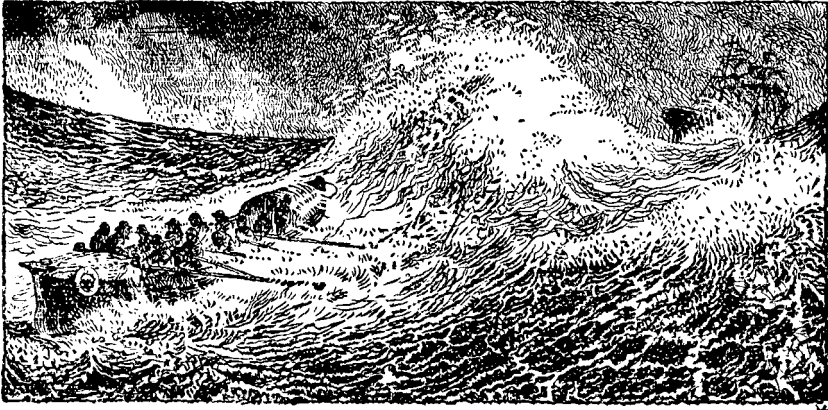
Als er storm staat op de kust, slapen de vissers niet. Ze kennen hem, de geweldige, maar ze tarten hem.

Als er storm staat op de kust, wordt er iets wakker, diep in hun hart; dan komt er een vreemde glans in hun ogen, een heftige slag in hun bloed. Dan vergeten ze kleine burentwist en vinnige zelfzucht, dan *gaan* ze, samen. Als er storm staat op de kust, zoekt hun oog het wrak op de duistere golven, zoekt hun hart de hemel. Ah! Als hij roept, als hij brult, de geweldige: „Gij! Gij?” dan gaan ze, gaan ze, in de naam des Heren!

Ze hebben hun vuurpijlen afgeschoten en in het wegflikkerend licht daarvan de zwarte romp van het wrak zien uitsteken boven het water. Ze hebben geprobeerd een lijn te schieten over het schip, waarlangs de ongelukkigen van ginds het strand kunnen bereiken. . . .

't Is *niet* gelukt. . . . Te vèr ligt het wrak.

¹⁾ In die tijd nog een boot, die geroeid werd.

Dan... de reddingboot!

Daar gaan ze, de dappere kerels, de dood tegemoet. En op het duin, aan het strand, blijven de vrouwen en de kinderen en de angst achter. En de berusting, en het zwijgen.... Ze zijn allen kinderen van de zee.

Dwars door de golven heen, opgestoten en neergesmeten, dwars met d'r kop tegen de kokende schuimmonsters in, gaat de boot met haar helden, óp, néér.... vooruit, terug.... vèrder, vèrder!

Ze wiegt vervaarlijk, ze schommelt, schept water....

„Trrrèk!.... Een, twee! Hallo!.... Eén, twee!.... Vèrder, vèrder!”

De roeiers roeien, de oude stuurman houdt het roer. Hun spieren dreigen te scheuren, hun adem hokt! Vèrder, vèrder! Hallo! Haal op! Een, twee!....

En de storm grijpt de boot in blinde razernij.

Wie, wie zal het winnen?

Daar, dáár is het wrak!

De roeiers schreeuwen, zwaaien met een lantaarn, krijsen.... Is er dan niemand meer op het schip? Zijn ze allen reeds weggeslagen en verdronken?

Nee, nee.... daar, dáár! Een moede stem roept wat, een arm zwaait.

„Hallo! Hallo!.... We komen!” bulderen de vissers tegen

het geloei van de storm in. „Hallo! Hallo!...” ’t Klinkt als ’n krijgsgeschreeuw vol wilde moed: „We komen!”

En ze gaan, — de dood voor ogen: als de boot tegen ’t wrak wordt geworpen, slaat ze te pletter.

„Trrrèk op!... Eén, twee!”

De oude houdt het roer. Hij rekest de kansen; hij wikt.

Z’n stem, vreemd van klank, stoot commando’s uit. De oude loert en gluurt naar het wrak, het gevaarlijke, — als een roofdier, dat z’n sprong meet.

Dàn?

„Vóór... uit!...” Die kreet snijdt door ’t windgeloei heen. ’t Gaat nu alles op één zet. Weten ze, tussen twee hoge zeeën in, het schip te bereiken en zich aan ’n afhangend touw, een ketting vast te klemmen, dan kàn ’t beraamde plan gelukken, maar grijpen de golven hen en slaan ze hen tegen het wrak, dàn...?

„Vóór-uit!...”

O, die kreet van de oude! De dappere kerels daar bij hem in de boot horen de vreemde klank. En ze weten, ze weten. ’t Gaat er òp! ’t Gaat er ònder!... In de naam des Heren.

„Vóór...uit!...”

.

’t Is gelukt.

Twaalf mensen zijn van ’t wrak gehaald, liggen op de bodem van de boot, tussen de voeten van de stoere redders in, half dood van kou en ellende en angst.

’t Heeft moeite gekost, ongelooflijke moeite en inspanning; maar in de diepe nood komen onbekende, onbegrepen krachten wakker.

En ’t zal weer landwaarts gaan, dwars door de golven heen, dwars door de greep van de dood.

„Allo... Trek! Een, twee!”

„Daar hangt er nòg een!” schreeuwt een jonge visser.

„Waar?”

„Op ’t achterschip... Daar!... in de hoogte!”

En de oude waagt het nogmaals de boot de gevaarlijke zwenking te laten maken — òm die ene.

Tot tégen ’t wrak nadert ze.

„Hallo! Hallo! Laat je vallen jij daar, laat je maar vallen... .

Toe dan, dùrf dan! We kunnen niet meer bij je komen... .

Toe dan, laat je maar los. We vangen je wel... . Hallo dan!... .

Hoor je niet? Laat je l0s, kerel! Gauw, gauw dan! . . . Hallo! Hallo dan! . . .

Er komt géén antwoord; roerloos blijft dat zwarte daar boven hangen. *Wat* is het? 't Is in de duister niet goed te onderscheiden.

„Toe dan! . . . Kom je, of *niet*? . . . Hallo dan!”

Geen antwoord.

Nieuwe, hoge zeeën donderen aan, slaan de boot weg van 't wrak; maar ze houdt zee: de oude zit aan het roer; zijn *hart* beeft, maar zijn *hand* niet.

En de donkere scheepsromp, opwiegend, knerpend en knarsend onder 't golvengeweld, blijft eenzaam weer achter. De boot worstelt naar land.

„'t Zal een lap zeil geweest zijn, of een tros, dat donkere op 't achterschip,” zegt er een van de vissers in de boot. Hij is niet voldaan, een vreemd medelijden, een vage teleurstelling is in zijn hart geslopen. Hij wil die wegpraten.

„Of 'n *mens!*” zegt een ander.

„'n Mens? Nou, maar dan was-t-ie dood! Vast dóód!” . . . mompelt de eerste; tracht zichzelf gerust te stellen.

„Vooruit! . . . Vooruit!” roept de oude. Ze naderen land. Dat is gevaarlijk, daar is de branding 't heftigst. N0g zijn ze niet thuis.

„Vooruit!”

Maar de boot wordt *teruggezogen*.

„Hoû vast! . . . Hoû vast!” schreeuwt de oude. . . . Z'n roeiers trekken als wanhopigen aan de riemen. Hij? . . . *Hij* stuurt. Hij wacht. Hij wacht als een roefdier op zijn sprong.

De boot danst en tuimelt. . . . Maar de oude voelt de vreemde deining al komen, waarop hij wacht.

Daar k0mt-ie, daar k0mt-ie, de golf, die hem op 't strand smijten zal. . . .

En in een wilde kreet juicht de oude zijn overwinning uit:

„Vooruit! . . . Trrrè-èk!”

De boot schuift op 't zand. Van de duinen en uit het schemerig duister van flakkerend lantaarnlicht, vlak aan het strand, *davert* gejuich.

Donkere gestalten dringen naar voren, handen grijpen, stemmen roepen.

De geredden worden uit de boot geholpen, weggeleid, weggedragen.

Daar tilt men een bewusteloze vrouw uit de boot, legt haar

neer op 't strand. Leeft ze nog? . . . Twee, drie lantaarns lichten bij.

Plotseling slaat ze de ogen op, ogen krankzinnig van angst. „Dora! Dora!” gilt ze. . . . „O, kom hier, hier! Dora, Dora! . . . O, kindje, kom dan toch kom dan toch! Waar ben je? Ben je dood? Ben je weg? . . . Dora! Waar ben je dan toch?”

Ze vliegt op, wil naar de zee.

Maar vissersvrouwen, in wier harten het meêlij brandt, houden haar vast, proberen haar zacht mee te voeren, het duin op, wèg van de zee.

Ze gaat. . . .

Maar dan, — plotseling — rukt ze zich los, en als ze haar weer grijpen, wringt en worstelt ze, snikt het uit:

„Nee, nee, laat me los! . . . O, toen ze van me weggesleurd werd, waarom heb jullie haar dan niet gegrepen? . . . Waarom heb je haar dan niet vastgehouden. . . . Dora, kindje! . . . Laat los, lès zeg ik je, laat me lès. . . . Ik wil naar haar toe. Ik wil. . . . Laat me lès!”

Die vrouwen, ze zwijgen. Ze weten niet goed, wat die arme schipbreukelinge bedoelt, maar ze *begrijpen* wel. En die ene, die oude, veegt snel en tersluiks het brandend vochtige weg uit 'r ogen. Zij, die oude, wéét wat het *is*, offers te brengen aan de zee. Die ene, — ze omvat de van smart half zinneloze moeder, met 'r beide armen, alsof 't zelf een kindje was, en ze zegt: „Kom maar, kom maar. . . . de Here God in de hemel weet het wel, weet het wel. . . .”

Dora's moeder knakt ineen. Ze blijft hangen in de armen van de oude vrouw.

En wel verder weer gaat de vreemde groep, hoger het duin op. Door de zwarte nacht krijst nog even, nog ééns, een angstig gillen. Dan wordt het stil op het duin.

Maar aan de zee. . . .

Er is onenigheid onder de mannen gekomen. Sommigen noemen het dwaasheid, nu nòg eens het leven te wagen voor die éne.

„Hij is dóód, — zo dood als 'n pier, wat ik je zeg!” gromt er een. „Anders had-ie toch wel wat gezegd, of bewogen, toen we zo schreeuwden: „„Laat je maar vallen”” . . . Dóód is-t-ie, als 'n dooie pier!”

„Ja, maar. . . . vraagt een ander, „als-t-ie nou es *niet* dood was?”

„'t Was een stuk zeil, of 'n tros, of wat anders, wat ik je

smoes.... En *ik* ga dat hondenweer niet meer in....” wrevelt een derde.

„Ja, maar.... als-t-nou....”

Ze kunnen het niet eens worden.

De schipbreukelingen zijn al naar 't dorp gebracht. De kapitein van 't schip, half dood als hij was, heeft nog getracht appèl te houden. 't Ging niet: 't was, of hij, of ze allen verbijsterd waren. Over een kindje spraken ze telkens weer, en verweten elkander, dat ze niet beter op haar gepast hadden.

Maar over die éne achter op 't schip, — *als* 't dan een mens mocht geweest zijn, daarover had *niemand* gesproken.

„De zee begint te slechten,” zegt een der vissers weer....

„We moesten het tòch nog maar 's proberen. We magge die arme kerel toch niet laten verzuipen....” En ze turen de wilde duisternis in; de wind slaat hen bijna onderstboven, de vlokken schuim vliegen hun om de oren. Ze turen, ze grommen.... Ze zeggen, dat de storm tòch al minder wordt; ze zeggen 't om zichzelf over te halen nòg eens de hachelijke kamp met de dood te wagen.

Ze weten 't: nog een kwartier, nog een half uur misschien, en 't wrak zal verbrijzeld zijn,.... wèg!

En die éne....?

„In Gods naam dan! *Ik* ben present,” zegt de oude visser, die straks het roer hield. Die woorden, ze *scheuren* zich los.... Maar — hij stapt tòch weer door de golven heen naar de boot. En de anderen? Ze volgen. Ze volgen grommend, maar — in-eens besloten óók.

De ruwe knuisten grijpen de boot, duwen haar los van 't zand. De dappere kerels springen er in, grijpen de riemen.

En achter blijft niet één.

XI

„TOCH EEN ZEEMAN.... EEN HELD!”

Nu is de grauwe morgen gekomen, de morgen ná de storm. Het valse, doodse licht begint te glimmen aan de kim. 't Donkere gelaat van de zee grijnst; het wrede....

Soms nog verwingt het zich in wrevelde woede en herleven de vlagen van de wilde, blinde razernij.... even nog. In de verte gromt somber gerommel soms.

Bij de bedstee, in een klein vissershuis achter de duinen, staan een paar vrouwen. Aan de tafel voor het raam, onder de lamp, zitten vissers.

Ze fluisteren.

„Hij háált het niet,.... wat *ik* je zeg!” herhaalt de een. Een blik naar het bed is het antwoord van de ander.

Dan is 't weer stil.

In de bedstee is op het roodbonte kussen een doodsbleek jongensgelaat zichtbaar.

De dokter is zoëven heengegaan. Hij zal wel weer spoedig terugkomen.

„Bedenkelijk, héél bedenkelijk!” heeft hij gepreveld.

„Nee, nee, wat *ik* je zeg, die anderen zijn er nog goed afgekomen, maar *hij* hij gaat er het hoekje mee om.... Jonge, jonge, wat zat-ie vast aan die reling. Z'n armen waren al helemaal verstijfd, je kòn ze niet meer buigen....

Jonge, jonge, 't was een baantje hoor, daar boven op 't schip.... En dat-ie tòch nog, in die nood, dat kind....” „En wat vocht-ie tegen, hè, toen-ie even bijkwam. Hij leek wel krankzinnig.”

„Ja, maar toch hield hij dat kind....”

„Ja, 't is jammer, doodjammer van de jongen; maar nou is 't mis met 'm; nou....”

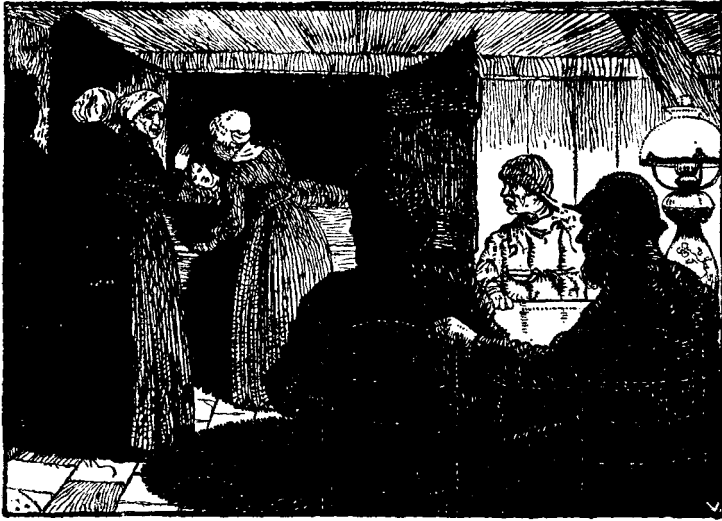
„Ssst!”

Een der vrouwen wenkt.

En ze fluistert: „Hij zegt wat, ja, maar ik kan het niet verstaan.”

„Stil,.... luister! Hij begint nòg 'es.”

„D.... D.... Dora!....”

De woorden breken weer.

„D.... D.... Dora!.... Hou, hou me vast, hoor!....”

Stilte....

Z'n hijgende borst kreunt, z'n handen zoeken over het dek. En weer bewegen z'n lippen en duidelijker horen ze hem fluisteren: „Hoû vast, Dora!.... Stil maar, hoor! Moesje komt straks,.... ja, *misschien* wel.... Straks!” De stoere koppen van de vissers buigen, als in vreemde eerbied. De ene vrouw krabbelt zenuwachtig langs haar schort, schudt zacht het hoofd; de ander wendt zich om, veegt snel langs haar ogen.

„Zo'n jonge.... Nou is 't-ie nõgal met dat kind bezig.... Zo'n jõnge!”

Zij leggen zijn hoofd wat gemakkelijker, laven zijn lippen met een lepelte water.

Dan schijnt de bewusteloosheid even te wijken. De jongen slaat zijn ogen op, zoekt verwonderd rond.... Maar plots overvalt hem een hevige angst. Krampachtig wringt hij zijn vuisten om een dekenplooï en hijgt: „Hou vast,.... hou me vast!” En als de vrouwen hem willen kalmeren en de deken zacht uit zijn handen pogen te trekken, gilt hij: „Hou me dan vast!!.... Nee, nee, nee, niet los,.... ik laat je niet los, néé!....”

Hij huilt van angst.

De vissers zien elkaar aan. Ze begrijpen.

Zó heeft hij straks ook tegengeworsteld op het schip, toen ze hem het kindje uit de armen wilden nemen. Zo heeft hij straks in zijn verbijstering ook geschreeuwd, toen ze 't losrukken *móesten*. Eindelijk, doodmoe, heeft hij 't opgegeven, is weer bewusteloos geworden. Toen eerst hebben ze hem kunnen neerlaten in de boot.

Hij heeft een zware wonde aan het hoofd, zeker opgelopen bij het slaan tegen de reling, toen de storm zo hevig was; hij heeft schrammen en builen van de wilde worsteling; en z'n lichaam schijnt op verschillende plaatsen gekneusd. De stoere kerels zien hem aan met medelij, en begrijpen niet, hoe zo'n jongen, 'n *kind* nog bijna, dat meisje zó lang, zó stevig heeft kunnen vasthouden, terwijl hij zèlf toch van pijn en ellende bijna omkwam.

En nu, in zijn wilde dromen, denkt hij nòg aan het kindje, vecht hij nòg voor 't kindje, dat vreemde machten hem willen ontnemen.

„Nee, nee!” kreunt hij. . . . „Nee-nee!”

Stilte weer.

De oude hangklok naast de bedstee rengt moeizaam zijn zeven schorre slagen op.

„Ga jij nou een poosje slapen, Pleun. . . .” fluistert de ene vrouw.

Maar de andere schudt zacht het hoofd, kijkt naar de bedstee.

Ze waken beiden.

Dan gaat de deur open.

Een bleke vrouw wankelt binnen: Dora's moeder. De kapitein en de bootsman volgen haar, gedoken in vreemde visserskledij. Een paar vissers schuiven ook nog mee naar binnen. „Mevrouw, voorzichtig. . . . maak u zèlf niet van streek,” fluistert de kapitein.

„Nee, nee, laat me maar! Maar ik moet hem toch éven zien, de brave jongen.”

Met door tranen verduisterde ogen loopt ze naar de bedstee, valt over de bewusteloze heen. . . .

„Wout, jongen, *beste* jongen. . . . Wout, kijk me eens aan, zeg eens wat. . . . Dora lééft nog, hoor! Ze leeft nog. . . . Hoor je me niet, kèn je me niet? Och, stakker, *stakker*, die je bent. *Beste* jongen. . . . Kèn je me dan niet meer?”

Wout schijnt toch *iets*, . . . iets vréemds, iets ànders, iets dróevigs te bemerken. Zijn ogen, die weer dichtgevallen zijn, openen zich langzaam, maar herkènnen doet hij niets. Zijn lippen stamelen: „Ja, hoor, Dora, stil maar, . . . stil maar! Moesje komt straks. . . .” en z'n vuisten klauwen zich krampachtig om de deken.

Dora's moeder *hoort* dat, *ziet* dat. Ze laat haar hoofd neervallen op zijn handen. Ze snikt.

De kapitein schudt het hoofd: Mevrouw windt zich veel te veel op, en voor de jongen is het al even slecht, maar toch — hij weet niet, wat hij doen moet, 't is zo vreemd, zo bewogen daar binnen in hem. En de bootsman staat maar stil, zijn vuisten al dieper in de wijde zakken van de geleende vissersbroek te duwen, al heftiger op z'n lip te bijten. . . . Dan, — neen, dat kàn hij niet langer zien: Hij keert zich haastig om, zal de dokter halen.

De dokter is gekomen.

Hij voelt Wout's pols; hij legt zijn hand op de blote borst van de jongen om de hartslag te peilen. Hij wacht; peinzend luistert hij naar de onrustige ademhaling, dan vrolijkt er een lichte glimlacht over zijn ernstig gezicht: „Ik geloof. . . . ik *geloof*, dat hij het haalt, ja, ja, *waarschijnlijk* haalt hij het! Jammer dat hij zo onrustig is!”

Wout stoot weer angstige wartaal uit, zoekt met zijn halfmachteloze handen over de deken, roept en kreunt.

De dokter peinst.

En half tegen zichzelf, half tegen de anderen daar voor de bedstee, zegt hij: „Ja, 't kàn wel. 't Kindje is er nu wel voldoende voor uitgerust. . . . We moesten het eens proberen.”

En dan tegen Dora's moeder: „Wat dunkt u, mevrouw, zouden we uw kindje niet een kort ogenblik bij hem kunnen brengen? Hij tobt maar over dat meisje. Misschien geeft het hem wat rust. . . . Of, als u bezwaar maakt. . . .”

„Bezwaar? O nee, nee, dokter. . . .! Arme jongen, zeker hoor, ik zal haar halen voor je; voor jou zal ik *alles* doen, dadelijk.”

Ze wil al weggaan; maar de dokter wenkt, en de kapitein begrijpt.

„Nee mevrouw, blijf u maar rustig hier. Wij zullen haar wel even halen, in een paar dekens. Wij kunnen het wel.”

„Zeker, zeker!” beaamt de bootsman, met de deurknop al in de hand.

De dokter maant nog even: „Voorzichtig. Goed inpakken.”

Dora, bijna onvindbaar weggestopt in een berg van dekens, komt, op de schouder van de bootsman, binnen. De kapitein houdt zorgzaam de neerhangende slippen van de dekenmassa op. 't Kindje is wonderbaar snel op krachten gekomen.

Dora's moeder met de vissersvrouwen wikkelen haar met moeite los.

Verschrikt, verlegen kijkt het kindje van uit die wollen diepte het kamertje in, . . . alles is zo vreemd; al die mensen, en ze kijken haar allemaal aan. O, maar daar is ook *moeder* weer. . . . en bang dringt ze zich weg tegen moeders mantel.

„Kom eens hier, kleintje, even maar!”

vraagt dokter zacht; maar ze durft niet opkijken. . . .

„Moe, moesje. . . . nee, moesje. . . .!” fluistert ze angstig.

„Kom maar,” sust haar moeder, „kom maar! Even maar! Kijk 'es wie daar in *bed* ligt. . . . Kijk 'es!”

Ze zet Dora neer op de hoge voetenbank voor de bedstee.

„Roep hem nu eens! Roep nu eens: „„Wout! . . . Wout!””

Het kindje beeft. O, alles is zo vreemd, en Wout ziet zo bleek, en zijn ogen zijn dicht en ze is zo bang.

Wout's handen hebben de deken weer losgelaten; één ligt op de rand van de bedstee.

„Toe dan, kindje!” dringt zacht de dokter, „zèg jij eens wat tegen hem. Als hij *jourv* stem hoort. . . .”

„Toe maar, Dora!” moedigt moeder aan.

Ze durft niet, ze dūrft niet. Ze kijkt nog eens in de bedstee; en om haar lipjes krampt geschrei. Even dan, in haar bangheid, duwt ze tōch haar wangetje tegen Wout's hand; maar vliegt dan naar haar moeder terug, snikt:

„Moesje, ikke. . . . ik dūrft niet!”

Maar dan — als dat schreiend kinderstemmetje zo vreemd schel opklinkt over 't gedempte fluistergeluid van de grote mensen in het kamertje — dan, plotseling, als met een schok, richt Wout zich een ogenblik op.

Zijn ogen, gróót, òpen nog met verre blik, *zoeken*. . . . Hij luis-

tert met een vreemde, pijnlijke glimlach; luistert als hoorde hij een verre, wondermooie muziek. Zijn handen grijpen, toch *anders* dan straks. En moeizaam tracht hij te fluisteren:

„Dora.... Dora!....”

Dora's moeder, — voorbij de dokter heen dringt ze naar de bedstee, zet haar kindje bij Wout in bed, duwt haar hem in de armen, vergeet ziekte, leed, ellende.... Haar blijdschap, haar uitbruisende dankbaarheid is alles, wat ze weet, wat ze denkt.

„Hier, m'n jongen, hier *is* ze.... Hier is Dora, hoor! Zie je haar nu wel? Jij, *jij* hebt haar gered, jij!.... Arme, brave jongen, hier *is* ze; zie je haar wel?.... Beste jongen, zie je haar nu?.... Wout?....”

En Wout?.... Ja, hij *ziet* haar; háár alleen. Hij begrijpt niets van al dat wondere om hem heen; maar dat éne, dat overstelpend heerlijke staat nu opeens als een wezenlijkheid vast in zijn verwarde denken.... Dora *is* er weer, hij voelt haar leunen tegen zich aan.

Even flitst de oude, wilde angst door hem heen.... O, als ze hem loslaat, als ze....; maar 't is ook maar een ogenblik. Hij voelt, dat 't hier *tòch* anders is, veilig; hij merkt flauw, dat hij in een bed ligt, en dat Dora.... O, wondere vreugde doorstroomt zijn ziel, doortintelt zijn bloed.... „Dora!”

Zijn lippen beven, zijn armen trachten zich om het kindje heen te strengelen.... Doodmoe valt hij terug in z'n kussen....

„Dora!”

O, het vreselijke *is* er nu niet meer. De donkerte is er niet meer, en de grote nood niet meer. Hier is licht, en om zijn kindje heen is licht, en ze lacht, en ze zegt wat. Dora heeft tegengeworsteld, verwonderd, bang, maar eensklaps wild en dwaas, als een kind doen kan, vliegt ze tegen Wout aan, knuffelt haar gezichtje tegen z'n wang, en dan, — verlegen weer, met hoogrode kleuren, — klautert ze snel de bedstee uit.

Wout merkte er in zijn grote zwakte niet veel van. Zijn ogen, groot, maar wonderlijk rustig nu, staren in de verte; een gelukkige glimlach zweeft om zijn lippen.

„O, Vader,.... Vader in de hemel.... ik.... ik.... ben....”
fluistert hij bijna onhoorbaar.

Dan vallen z'n ogen weer toe.

De dokter heeft nog eens aandachtig Wout's pols gevoeld....

„Hij gaat slapen,” zegt hij. „Rust, volkomen rust is nu het enig nodige. De kans op herstel wordt heel groot.”

Allen gaan heen. De vrouw van de oude visser zal bij hem blijven. Buiten is het bleke, wezenloze licht van de vochte morgen gekomen.

De kapitein, wat achteraf gebleven, wacht nog een ogenblik als de anderen heengaan; ook de bootsman draalt. Dan gaat hij naar de bedstee.

Hij kijkt als in diepe gedachten naar Wout's bleke jongensgezicht, dat nu zo rustig is geworden, zo kinderlijk-bijna nog lijkt. En dan schudt hij zacht het hoofd, als over zichzelf; — mompelt: „Hoe is 't mogelijk, wie zou dat nou achter *jou* gezocht hebben? Hoe heb ik ooit kunnen zeggen, dat je voor niets deugde?”

De bootsman knikt, knikt nog eens, wringt zijn vuisten haast door z'n zakken heen; weet niet, wat hij zeggen zal, maar achter z'n ogen voelt hij 't branden.

De kapitein, nog even, drukt zacht Wout's hand, en zegt:

„Ja, ja, m'n jongen, je was tòch een zeeman.... een *held*; — ja, maar we wisten het niet. Ik zal je bij je moeder brengen, als je beter wordt. 't Oude mens mag trots zijn op zo'n jongen.... En dan, brave kerel, we zullen voor je zorgen; we zullen voor je doen, wat we kunnen. Wees daar maar gerust op.... God zij gedankt, die mij zo'n jongen gaf op mijn schip....”

De bootsman knikt. Er zit hem een brok in de keel.

En grommend bromt hij: „Zo'n jongen, zo'n jongen.... je zou....”

Wout hoorde het niet.

In wondere dromen lag zijn ziel gevangen.

XII

„JA, MOEDER!”

Boven de tafel, — in 't klein-kamertje, dicht tegen het raam geschoven, — hing, als een grote, rode lichtbloem, de lamp te branden.

Zacht suisde in de stilte haar licht.

En aan de ene zijde van de tafel zat Wout's moeder, het hoofd gebogen, te naaien aan een nieuw overhemd; aan de andere zijde zat hij zelf, haar jongen, breed gebouwd met z'n vierkante schouders; maar zijn wangen bleek nog. Hij las. . . . En tussen hen in lag 't tafelzeiltje, 't gladgeboende, 't vriendelijk glanzende met z'n oude, goedige, rode bloemen. Boven hen was de lamp, zacht-schijnend haar rode schemer over hun hoofden, over hun hoofden allebei. . . . En in de stilte suisde zacht haar licht.

„Jochie. . . .”

Wout keek op.

„Jochie, weet je het nog wel, . . . die avond?”

Hij glimlachte, knikte.

Moeder naaide weer, zo fijntjes ze 't kon, het mooie, nieuwe overhemd, dat hij aan zou hebben als-ie naar 't kantoor ging voor 't eerst. En Wout las weer. En in beiden bloeiden telkens stille, nieuwe vreugden op. En 't was, of ze die wisten van elkander, zonder dat zij ze noemden.

„Moeder?”

„Ja.”

„Moeder, u hebt toch *gelijk* gehad.”

Ze knikte, glimlachte. Haar ogen dwaalden naar de muur, naar 't portret onder de klok, 't grote, mooie portret van Dora, 't geschenk van de dankbare ouders.

Ze knikte nog eens. . . .

„Ja, Here, ik dank U!” prevelde ze zacht. . . .

En over hun werk heen weefden die beiden hun gedachten elkander toe.

Zo'n jongen, — wat zag-ie nog bleek, en wat was-ie nog zwak, — maar hoe heerlijk, dat-ie nou toch weer thuis was, en dat-ie nou thuis blééf, en dat-ie nou op 't kantoor zou komen bij de reder, bij de vader van 't lieve kindje, dat hij gered had. . . . Dat *hij* gered had, *hij*. . . . O, het blijde moederhart van de oude vrouw baadde in vreugde.

. . . . Hij, haar jongen, waarvan de mensen zeiden, dat hij nèrgens goed voor was. Hoe wònderlijk, maar hoe héérlijk waren Gods wegen met hem geweest.

Ze piekte maar door, maakte de naad veel te lang, moest hem weer lostornen. . . .

Moeder, — ze is erg grijs geworden, peinsde Wout. Ze heeft zeker wel veel angst over me gehad, en verdriet. . . . Maar dat ik nou tòch weer terug ben, en dat ik nou op 't kantoor kom, en leren mag, en later ga reizen voor de firma misschien. . . . Nee, de kapitein en de bootsman hadden toch wel gelijk: als zeeman zou er wel nooit veel van me terechtgekomen zijn, maar een goed werker op het kantoor word ik misschien toch wel. 't Is *nu*, of mijn hart zegt, dat 't *nu* niet mislukken zal; 't is *nu*, of ik het *voel*, dat God mij helpen zal, mijn hele leven lang .

„Moeder!”

Ze keek even op.

„Moeder, wat was het toch goed, dat God mijn gebed om redding, toen ik met Dora aan de reling zat vastgesjord, niet *dadelijk* verhoorde. . . .”

Ze knikte. Zacht zei ze: „Ja, m'n jongen; ja zeker, m'n jongen.” Diepe blijdschap vervulde haar. Haar jongen, voor wie ze zo veel, zo wònder veel gebeden had, haar wilde, ongedurige jongen, hij was behouden gebleven in de gevaren van die vreselijke zee; dat was heerlijk, maar — dat zijn *hart*, zijn jonge, onstuimige hart nu zo dicht bij God leefde, dichter dan ooit te voren, o, dat was voor haar het àllerheerlijkste, dat gaf haar diepe vreugde, die ze niet zeggen, niet eens goed begrijpen kon.

„Ja, m'n jongen,” zei ze nog eens, half onhoorbaar.

En Wout peinsde verder.

Vreemd. . . . *vreemd* was alles toch gelopen.

Hij was naar zee gegaan, had er om gedwòngen, en 't was alles teleurstelling geworden, hoe langer hoe erger. En toen, juist in dat heel èrge, was ook het heel héérlijke geweest. O, 't had in die tijden wel geleken, alsof God in de hemel niet hoorde naar zijn bidden, hem alleen liet, alleen met zijn eigen wil. En in die àllerbangste ogenblikken óók. Zijn leven leek wel geworden een leven van enkel verdriet, een leven van *straf*. En toch was dat alles nu zo heerlijk veranderd; — al die verdrietelijkheden, ze waren als omgetoverd in vreugden.

In die allerbangste ogenblikken was er geen *redding* gekomen; God had hem wèl die wonderlijke kracht gegeven Dora vast te houden, dat begreep hij later. Maar redding, hulp. . . . ? Neen, hij was alleen gebleven met het kindje, bijna tot de dood

toe beproefd, maar zo, ja zó alleen hadden al de anderen, die hem zo'n nietsnut vonden, het ook nu kunnen zien, dat hij toch een hart in z'n lijf had. 't Was alles zo vreemd, zo *vreemd*, maar toch zo wonderlijk-héérlijk gegaan.

't Was nu, alsof ze allemaal van hem waren gaan houden, allemaal waren ze anders tegenover hem geworden, allen ja, behalve zijn *moeder* en *Dora*.

Zijn moeder was *dezelfde* gebleven, alleen was de glans in haar ogen dieper, de klank in haar stem warmer nog dan vroeger.

Zij had nooit aan hem getwijfeld.

Dora, 't leuke, vrolijke kind, al evenmin. Ze had hem altijd een goede speelkameraad gevonden, en 't vallen van de kajuitstrap had daarin niets veranderd, de bange uren aan de reling eigenlijk óók niet.

't Kindje begreep nog zo weinig van die grote, hevige levensdingen. Maar ze hield van Wout, dolveel hield ze van hem, dat begreep ze wèl, en hij begreep het ook. . . .

Wout zat, over z'n boek heen, te dromen; las wel verder nu en dan; maar vergat het telkens weer.

Jammer van dat mooie schip. 't Was naar de haaien, hélemaal. Maar — 't was verzekerd. Veel schade had de reder niet geleden. . . .

'n Aardige man! . . . Al de schepelingen had hij goed bedacht. Hij wist wel, dat ze hun uiterste best gedaan hadden.

„Ja maar,” had de bootsman gebromd, toen ze allen op het rederskantoor waren geweest, en weer in de vestibule stonden, . . . „ja, maar *jij*, driemaal uitgegloorde bleekneus, *jij* hebt het eigenlijk voor ons allemaal verdiend. . . . Als de reder zijn *kind* kwijt was, nou. . . . dan zou-d-ie nog aan zijn matrozen denken! Kun je begrijpen. . . .

Maar *jij*. . . .!”

En toen, opeens, had de bootsman hem zijn zilveren tabaksdoos in de hand geduwd: „Dèr, voor jou. . . . Dan denk je nog eens an me. . . .” Op een drafje was hij er van door gegaan. Een zilveren tabaksdoos. Wat had Wout er aan? Op 't schip had hij wel geprobeerd pruimen te leren; maar — 't was óók al mislukt. Bah, zo bitter! . . . Toch zou hij die doos bewaren, als 'n mooie herinnering aan de brombeer.

En nou ging hij Maandag naar 't kantoor.

Vreemd zou dat zijn; maar 't leek hem toch heerlijk.

En later — *reizen* misschien. Nog fijner.

Jonge, jonge, . . . en hij *zou* zijn best doen; vast. Zijn meneer zou plezier van hem hebben, vast. . . .

'n Aardige man. . . . 't Eerst had hij hem gezien de dag na de schipbreuk, maar zo vreemd, zo vér. Hij had voor Wout's bed gestaan in 't vissershuisje, en voor de deur tufte een auto, en Dora was ook nog even in de bedsteê geklauterd, en die meneer, die vreemde meneer had wat gezegd, en Wout's hand gedrukt. . . . Wout had er toen niet *veel*, Wout had er toen eigenlijk *niets* van begrepen. . . . Dora, . . . o, nòg, ja *nu* nòg voelde hij iets van de verschrikkelijke angst haar te moeten loslaten die vreselijke nacht. . . .

Later was de reder hem wéér komen opzoeken.

Toen lag Wout al bij moeder thuis op 't zolderkamertje in zijn eigen bed.

En later nòg eens, — mèt mevrouw en met Dora.

Dora had vruchten voor hem meegebracht en d'r eigen grote portret. . . . Daar hing het, onder de klok. . . . En toen was ze op de zolder op de steenkolenkist geklommen, en er nog ingerold ook. . . . Leuk ding was het! . . . O, als ze toen, in die nacht, toch eens. . . .

Hè, . . . er griezelde hem iets langs de rug bij 't maar éven denken er aan.

Van de reder had hij een spaarbankboekje gekregen maar — *in* een gesloten envelop.

„Dat is voor jou; maar jij krijgt het niet zelf. Ik zal 't aan je moeder te bewaren geven. Zij mag wel weten, hoeveel er voor je opstaat; maar jij niet. . . . Je moet nu maar bij mij op 't kantoor komen, en leren, en je best doen. . . .

Als je *twintig* jaar bent, mag je je boekje zelf beheren. Dan ben je oud en wijs genoeg. . . .”

Aardig was dat. . . . O, nee, hij zou vast niet aan moeder vragen, hoeveel er opstond. Hij moest 't nu eerst maar proberen te verdienen. . . . Fijn, en hij had een nieuw pak gekregen van de reder, en. . . .

Wout tuurde eens op zijn grove handen. . . . Als-t-ie nou maar goed *schrijven* kon. . . . Nou ja, maar vroeger op school haalde hij dikwijls negens; 't zou wel weer aanleren; en hij zou. . . .

„Wout!”

„Ja, moeder.”

„Nou word-je 'n *meneer*, jongen. Die goede mensen zullen wel best voor je zorgen, maar... als je nou toch maar altijd een *eenvoudige* jongen blijft...”

Wout keek z'n moeder aan, voelde toen iets van haar bezorgdheid.

'n *Eenvoudige* jongen blijven?... Niet trots worden en uit de hoogte doen tegen Nel, die goede Nel, die zo brommen kon, maar nú al beloofd had, dat hij van haar elk jaar een mooie zijden das kreeg, als hij op 't kantoor was? — òf tegen Maarten, die hem, „uit aardigheid”, nú al een prachtige eikenhouten liniaal had gemaakt, „voor 't kantoor?”... òf tegen z'n moeder, z'n goede, beste, brave moeder, 't beste mens van de héle wereld?....

Een *eenvoudige* jongen blijven?

Of bedoelde z'n moeder nog iets *anders*, nog veel, véél meer? Bedoelde ze met die simpele woorden soms ook, dat hij nederig moest blijven en vertrouwend op God, zich altijd afhankelijk moest gevoelen en dankbaar?

Woorden zijn maar woorden, *klanken*....

Wout's ziel luisterde naar wat *achter* moeders woorden was, luisterde naar de spraak van dat wonder-rijke, wonder-innige moederhart.

Hij stond op, nam tussen z'n grote, nog ruwe handen moeders rimpelig, oud-vrouwjtjes gezicht liefderijk vast en zei, — o, 't was maar zo sober, zo kort, maar 't klonk als een heilige belofte....: „*Ja, moeder!*”....

Van W. G. VAN DE HULST verschenen bij de uitgever dezes:

Jaap Holm en z'n vrienden	15e druk
Ouwe Bram	13e "
Willem Wijcherts	10e "
Zo'n vreemde jongen	9e "
Peerke en z'n kameraden	10e "
Gerdientje	9e "
Om twee schitteroogjes	10e "
Wout de scheepsjongen	7e "
Van een klein meisje en een grote klok	10e "
Er op of er onder	8e "
Het gat in de heg	9e "
Een held!	8e "
Ergens in de wijde wereld	6e "
Hans in 't bos	6e "
Rozemarijntje	10e "
Rozemarijntje naar school	11e "
Rozemarijntje en Rooie Pier	5e "
Rozemarijntje en de oude juffrouw	1e "
Rozemarijntje en de zwarte jongen	2e "
Het karretje	4e "
Jantje van de Scholtenhoeve	5e "
Thijs en Thor	7e "
De gedroogde appeltjes	3e "
Van de Hulst-prenten	

VOOR ONZE KLEINEN:

Fik	13e "
Van Bob en Bep en Brammetje	11e "
„Allemaal katjes!“	10e "
Van de boze koster	12e "
Het huisje in de sneeuw	12e "
Van drie domme zusjes	8e "
Bruun, de beer!	10e "
„Zo'n griezelig beest!“	7e "
Het wegje in het koren	10e "
Grote Bertus en kleine Bertus	6e "
De wilde jagers	6e "
Anneke en de sik	7e "
Het plekje dat niemand wist	6e "
Kareltje	6e "
Het kerstfeest van twee domme kindertjes	5e "
Het zwarte poesje	3e "
Het klompje dat op het water dreef	4e "
Annelies	2e "
Voetstapjes in de sneeuw	2e "

VOOR OUDEREN:

Stille dingen	5e "
Om het kind	3e "
Zeven kerstvertellingen	2e "
Het vertellen	3e "